

**Informe
Sants - Montjuïc 2016**

www.elpanoramic.org

Un projecte promogut per:

Amb el suport de:

Autors/es: Fidel González, Oriol Alonso i Hungria Panadero.

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Maig 2017

Contingut

1. Presentació.....	4
2. El Panoràmic	6
3. Resum executiu.....	9
4. Les organitzacions de Sants - Montjuïc.....	10
4.1 Tipus d'organització	11
4.2 Àmbit territorial d'actuació.....	13
4.3 Àmbit sectorial d'actuació	15
4.4 Articulació.....	17
4.5 Instruments i eines associatives	19
4.6 El suport de Torre Jussana	21
5. Les persones	23
5.1 Persones sòcies.....	23
5.2 L'assemblea i la junta directiva	26
5.3 Persones voluntàries.....	28
5.4 Persones col·laboradores	30
5.5 Persones actives.....	32
5.6 Persones remunerades.....	32
5.7 La participació de dones i homes.....	35
6. Espais i equipaments	37
7. Els recursos econòmics.....	43
7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics	43
7.2 Fonts de finançament.....	45
7.3 Banca ètica	52
8. Reptes de futur	54

9. Annexos.....	61
9.1 Fitxa tècnica.....	61
9.2 Entitats impulsores.....	62
9.3 Fonts consultades.....	63

1. Presentació

El sector associatiu és un dels motors de Catalunya. Les associacions són escoles de democràcia i de ciutadania activa, agents generadors de cohesió social i espais de lluita per la transformació social i pel benestar de la ciutadania. Per tot plegat, són un motor que cal cuidar, mantenir en un bon estat i fomentar que sigui capaç de créixer i millorar.

La diversitat de les entitats és una de les principals forteses del sector però per treure'n el màxim profit cal gestionar-la correctament. Per això, des de les pròpies associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és **El Panoràmic**, considerat una "selfie" panoràmica del teixit no lucratiu, és a dir, feta per les pròpies entitats.

Amb aquesta publicació es presenta i fa públic l'informe de resultats de la tercera edició del Panoràmic. Una feina col·laborativa entre entitats i administracions, a partir de les dades proporcionades per més de 2.000 associacions del país. Cal posar de manifest l'esforç de les entitats impulsores: l'Observatori del Tercer Sector, la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, la Fundació Pere Tarrés i la Fundació Bancària La Caixa que, conjuntament amb el lideratge de Consell d'Associacions de Barcelona i el suport de l'Ajuntament de Barcelona i la Direcció general d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, entre d'altres administracions, han consolidat el Panoràmic com una eina al servei del sector.

El Panoràmic permet analitzar i consolidar dades sobre l'evolució del teixit associatiu a nivell català i barceloní. Una informació molt valuosa, pel fet que permet veure amb claredat quins són els punts forts, els punts febles i els reptes de futur del sector. Conèixer aquesta realitat serà útil, també, per millorar les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Aquesta nova edició del Panoràmic s'edita, un any més, en el marc de la segona època dels Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció de Torre Jussana pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu. Com en l'anterior edició és en format electrònic. Paral·lelament, a www.elpanoramic.org

està disponible l'aplicatiu que permet consultar les dades amb més detall per tal de garantir que la màxima utilitat d'aquestes.

Esperem, doncs, que El Panoràmic sigui una eina efectiva per ajudar a les entitats a continuar creixent i que aquest esforç es concreti en noves i millors eines per al seu desenvolupament. Per què la millora de les associacions és clau per seguir millorant els diferents territoris i sectors i, en conseqüència, la ciutat i el conjunt del país.

Seguirem donant-vos suport a la bona feina que feu des de les associacions!

Fernando Pindado

Comissionat de Participació de l'Ajuntament de Barcelona

Bernat Valls

Director General d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Montserrat Morera

Presidenta del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

El Panoràmic és una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona. Aquesta iniciativa que neix del mateix món no lucratiu aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Després de tres edicions, el Panoràmic es consolida com una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu a través de la seva visió transversal i les sèries de dades que es van generant, les quals permeten establir reptes i elements de millora alhora que comencen a dibuixar tendències.

La presència del Panoràmic en el món associatiu català cada vegada és més estesa. Any rere any el coneixen més organitzacions, augmenta la participació i es posa de manifest el seu valor d'aportació, com és la visibilitat d'un sector sovint invisible i la millora de les entitats a partir de les dades de conjunt. Un reflex de l'espai que ocupa el Panoràmic en el món no lucratiu es pot trobar en el fet que prop del 40% dels qüestionaris per a la recollida d'informació han estat realitzats personalment per les presidències de les entitats.

La primera edició del Panoràmic, l'any 2014, es va realitzar a la ciutat de Barcelona i va comptar amb prop de 800 respostes. Des del 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic a tota Catalunya. En l'edició 2016 el resultat ha estat una participació de 2.200 entitats no lucratives a tota Catalunya de les quals 1.200 es troben ubicades a la ciutat de Barcelona, xifra que contribueix a definir el mapa del món no lucratiu català, el qual continuarà completant-se en les properes edicions.

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts.

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades.

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social.

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política.

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat.

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació que caracteritzen el Panoràmic són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

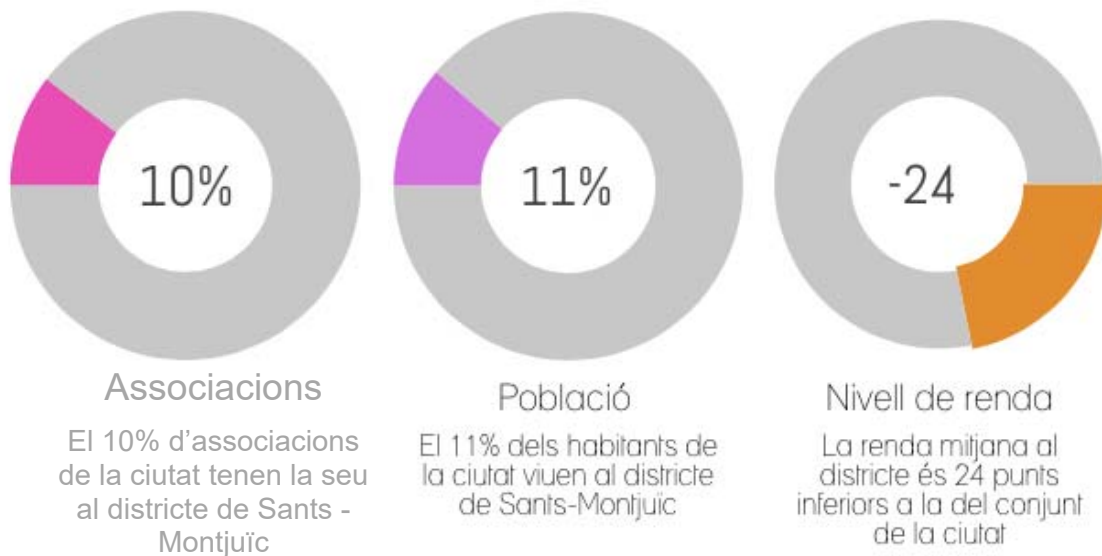
- ✓ El districte de Sants – Montjuïc compta amb una estimació de 600 organitzacions, una per cada 302 habitants.
- ✓ El 29% de les organitzacions del districte desenvolupa la seva activitat en l'àmbit cultural.
- ✓ El 84% de les organitzacions del districte són associacions de base. El 74% s'articulen formant part d'una plataforma de segon nivell o superior.
- ✓ El 71% de les organitzacions fan gran part de la seva activitat a la ciutat de Barcelona.
- ✓ El 34% de les associacions compta amb d'entre 3 i 30 associats/des, i un 19% d'organitzacions compta amb més de 250 socis/es.
- ✓ Les dones representen el 49% de les persones associades a les organitzacions del districte. Un pes relatiu que s'incrementa fins al 52% a la seva representació a l'assemblea i que es redueix al incrementar-se el grau de responsabilitat -42% a la Junta directiva i 44% assumint la presidència-.
- ✓ El 87% de les entitats de Sants - Montjuïc compten amb persones voluntàries. El més habitual és que comptin amb 10 o menys persones voluntàries -39%-
- ✓ El 78% de les entitats del districte compten amb persones remunerades.
- ✓ El 30% de les entitats de Sants - Montjuïc tenen la seu en un espai públic cedit, el 28% en un espai llogat i el 22% a un domicili particular d'una persona membre de l'entitat. El 65% de les associacions de base desitgen modificar el tipus de titularitat de la seva seu.
- ✓ El 49% d'organitzacions va tenir uns ingressos entre inferiors a 15.000 €. Els recursos propis van representar la principal font de finançament -65%- seguit del finançament públic -25%-.
- ✓ Els tres reptes prioritaris de l'associacionisme segons les organitzacions de Sants - Montjuïc són: l'ampliació i implicació de la base social, l'assoliment dels objectius missionals i la millora de la comunicació i la difusió.

4. Les organitzacions de Sants - Montjuïc

En termes territorials, el districte de Sants-Montjuïc és el més extens de la ciutat. Tot i que hi ha zones no habitades, com poden ser el polígon de la Zona Franca o la muntanya de Montjuïc, l'heterogeneïtat del territori es tradueix en una gran diversitat social. El districte està format per vuit barris: el Poble-sec, Hostafrancs, la Bordeta, la Font de la Guatlla, la Marina de Port, la Marina del Prat Vermell, Sants i Sants-Badal.

S'estima que hi ha un total de 600 associacions, 1 per cada 302 habitants. Així, el 10% de les associacions de la ciutat tenen la seu a Sants-Montjuïc, sent el districte que agrupa l'11% dels habitants de Barcelona ciutat

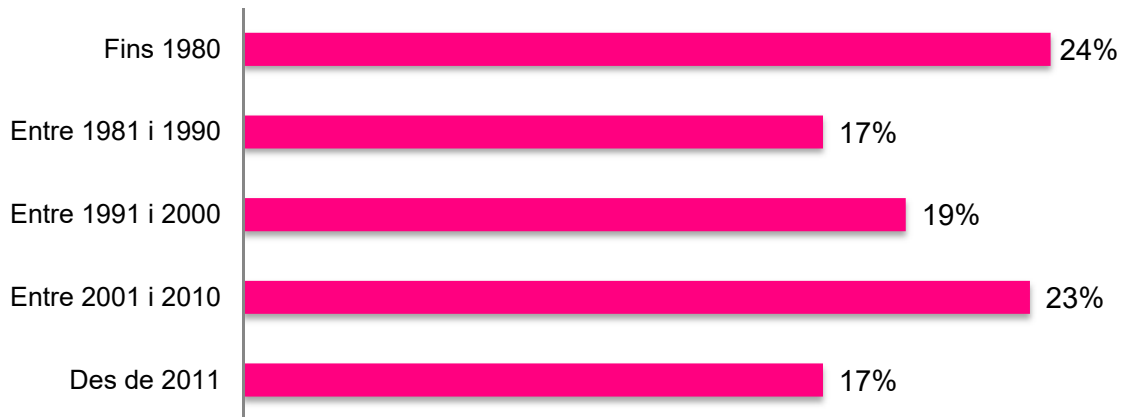
Infografia 1 Associacionisme a Sants - Montjuïc

Sants-Montjuïc és un districte històric i això es fa palès en el teixit associatiu, ja que el 24% de les seves entitats van ser creades abans dels anys 80. No obstant això, cal destacar que existeix un important nombre de “noves entitats”, sorgides a partir de l'any 2001 -40%-.

L'edat mitjana de les entitats del districte és de 27 anys, lleugerament per sobre de la que mostra el conjunt de la ciutat -25,3 anys-.

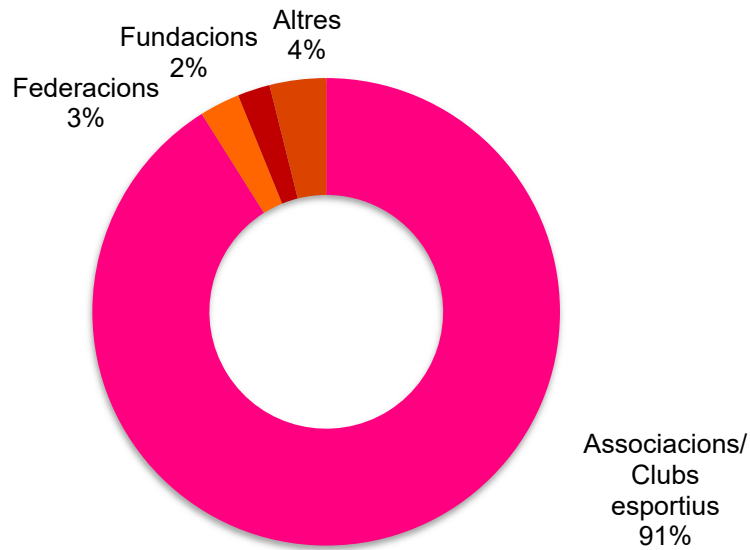
Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Sants - Montjuïc

4.1 Tipus d'organització

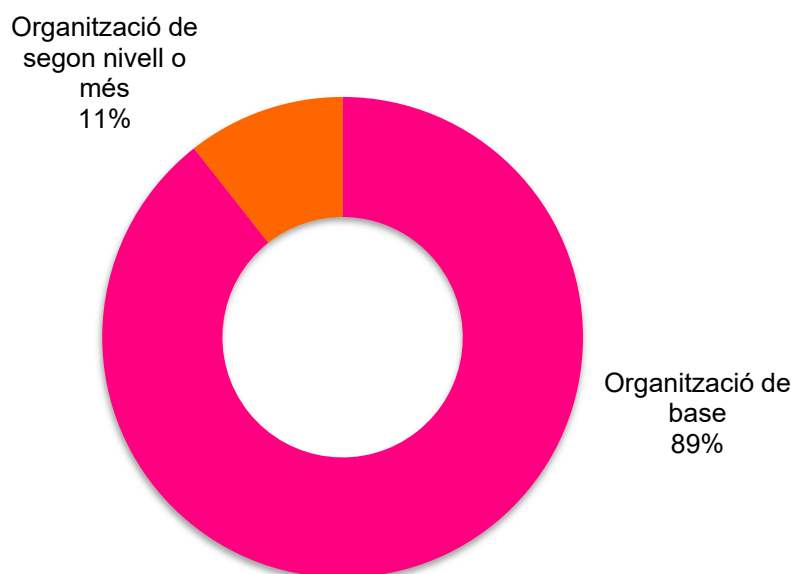
La majoria de les entitats analitzades per aquest informe té forma jurídica d'associació, federació o club esportiu -94%-, el 2% són fundacions i el 4% estan classificades com a "altres" (cooperatives sense ànim de lucre, entitats sense forma jurídica i d'altres formes organitzatives). Cal tenir en compte que les associacions són l'objecte d'estudi principal d'aquesta recerca i per tant, poden estar sobre representades respecte a la distribució real del districte pel que fa a fundacions, associacions i altres formes jurídiques.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Sants - Montjuïc analitzades

El 89% de les organitzacions del districte són de base, és a dir, agrupen persones, mentre que l'11% són de segon nivell o superior, com ara les federacions i coordinadores, i agrupen entitats.

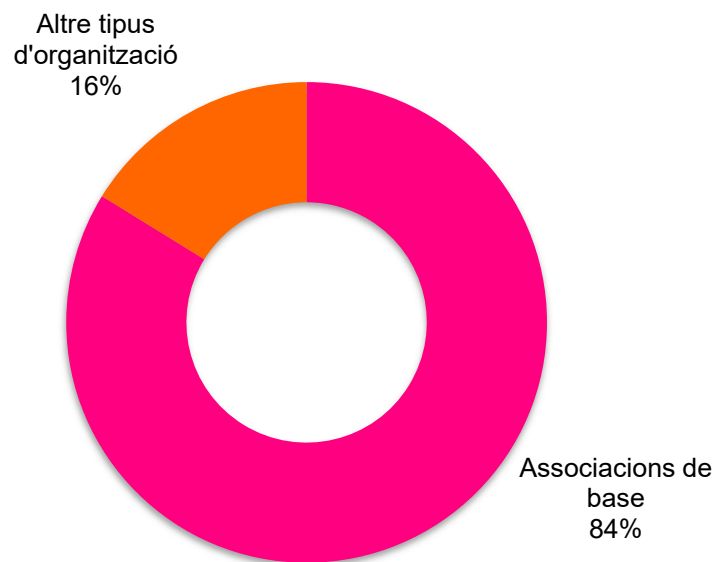
Gràfic 3 Nivell de l'organització

Entre la gran varietat de formes organitzatives, en aquest informe s'ha volgut distingir aquelles que es poden correspondre a les entitats de base associativa. Així, s'ha aïllat les que es consideren associacions de base, aquelles organitzacions de base que tenen forma jurídica d'associació o club esportiu, diferenciant-les de la resta.

El 84% de les organitzacions del districte participants del Panoràmic es corresponen a associacions de base, una proporció sis punts percentuals per sobre del conjunt de la ciutat -78%-. Aquest fet denota un perfil associatiu arrelat al barri, element que es pot contrastar a partir de les dades del següent apartat.

Gràfic 4 Tipus de l'organització

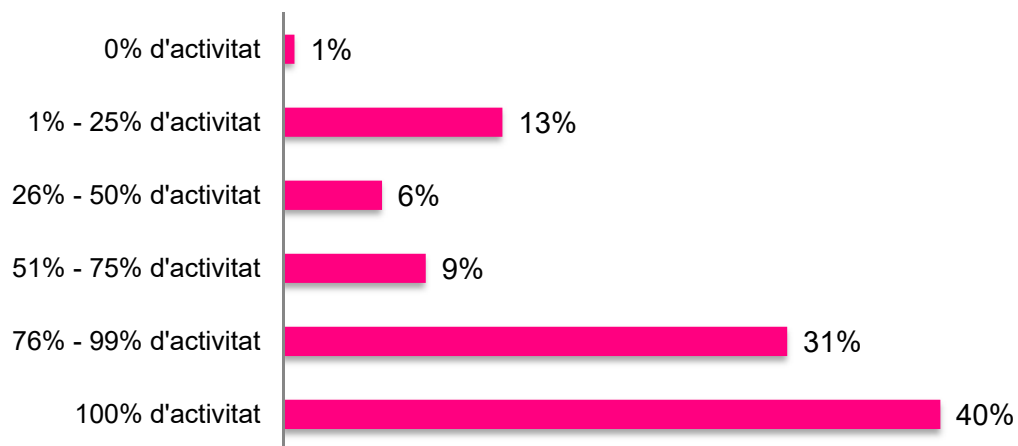
4.2 Àmbit territorial d'actuació

La majoria de les entitats del districte concentren la major part de la seva activitat a la pròpia ciutat -especialment les organitzacions de base-, mentre que les entitats de nivell superior tenen activitat més enllà del municipi, ja que com s'ha comentat hi ha un important nombre de federacions de país degut a l'efecte capitalitat. Al conjunt de la ciutat de Barcelona, el 67% de les organitzacions fan el 76% o més de la seva activitat

a la ciutat, una proporció que s'incrementa fins al 70% en el cas de les associacions de base i que agrupa al 60% de la resta d'organitzacions - 64% a les organitzacions de segon nivell i 36% en el cas del tercer nivell o superior-.

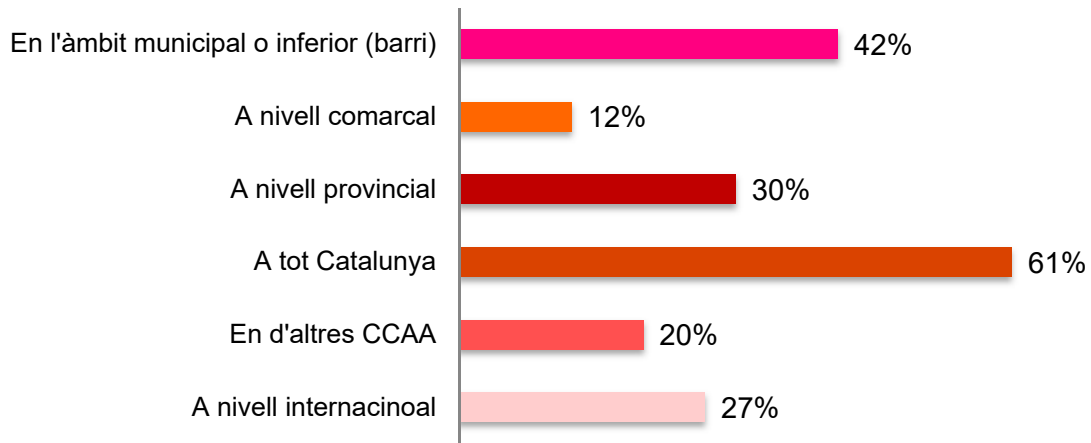
Al districte de Sants - Montjuïc, el 71% de les organitzacions consultades realitzen entre el 76% i el 100% de l'activitat en el municipi. Les entitats que realitzen menys del 51% de la seva activitat a la ciutat representen el 20% del total i aquelles que desenvolupen entre el 51% i el 75% representen el 9%. El que corrobora l'argument d'entitats arrelades al territori.

Gràfic 5 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, el més destacat és que el 61% actua a nivell de tota Catalunya, nou punts percentuals per sota del conjunt de la ciutat -70%-. En general, l'actuació en àmbits supramunicipals - comarcal, provincial, a tot Catalunya, o en d'altres comunitats autònomes- es mostra en aquest districte lleugerament per sota del conjunt de Barcelona.

Gràfic 6 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

"El local està a Hostafrancs però les activitats les fem de manera que ens intentem moure per tot el districte".

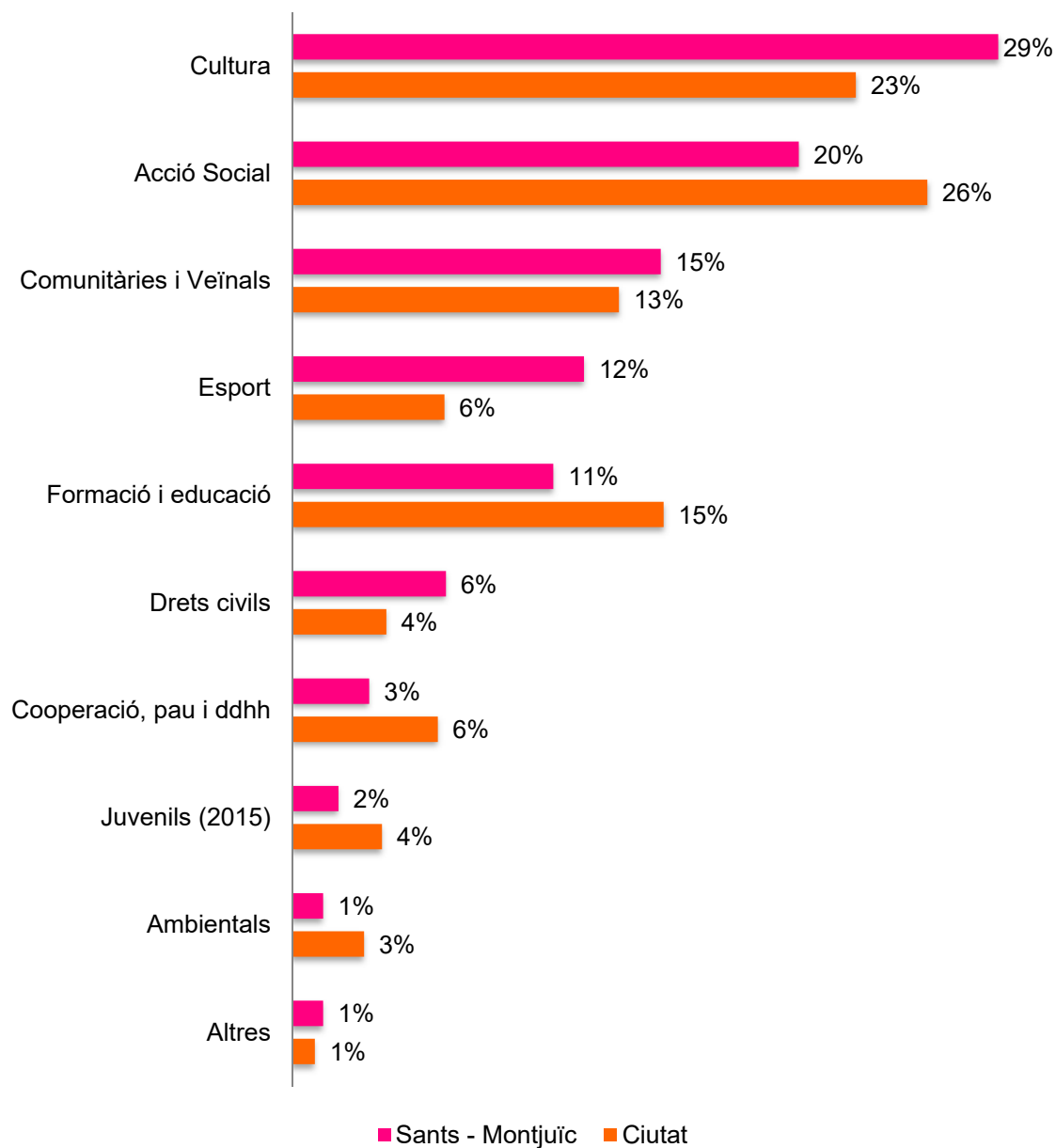
Extret de les preguntes obertes

4.3 Àmbit sectorial d'actuació

En relació a l'àmbit sectorial d'actuació principal de les entitats, predomina el cultural -29%- seguit del d'acció social -20%-. Les organitzacions comunitàries i veïnals representen el 15% del total de districte i les esportives el 12%. Tal i com mostra el següent gràfic, la distribució sectorial de les entitats del districte dista considerablement de la que es dona al conjunt de la ciutat.

Si s'analitza diferenciant entre associacions de base i la resta, la relació de l'àmbit sectorial varia considerablement: Les organitzacions d'acció social mostren un pes inferior a les associacions de base -18%-, i s'incrementa fins a representar el 55% de la resta d'organitzacions. De forma inversa, les entitats comunitàries o veïnals representen el 15% de les associacions de base i el 9% de la resta d'organitzacions, i l'àmbit cultural representa el 18% de les organitzacions que no són considerades associacions de base

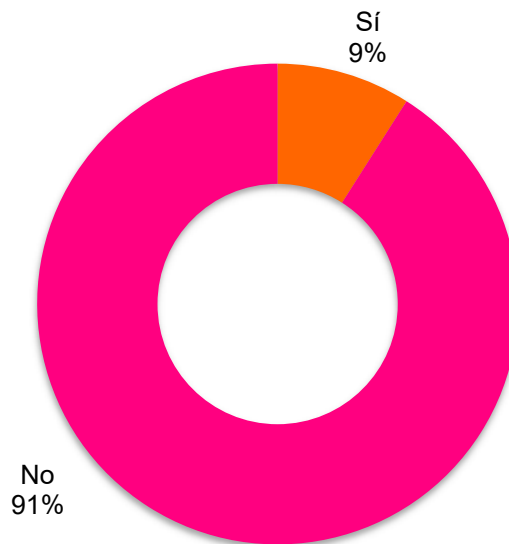
Gràfic 7 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

S'ha de matisar que per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari en cada cas, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives en l'escola. Un altre exemple es troba en una entitat que s'adreça a un col·lectiu en situació de risc i les activitats que desenvolupa per millorar la seva qualitat de vida són culturals. En aquest cas, l'entitat s'ha ubicat en l'àmbit de l'acció social. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la transversalitat del món no lucratiu.

El Panoràmic ha introduït un altre element d'organització com és la confessió religiosa. El 9% de les entitats de Sants - Montjuïc participants en l'estudi afirma estar inspirada en valors religiosos, una proporció sensiblement inferior a la que mostra el conjunt de la ciutat -11%-. Entre aquestes, el catolicisme o l'església catòlica és la religió predominant -73%-, tot i que hi ha una presència important d'altres confessions, en destaca l'església evangèlica i el Protestantisme -18%- i l'islam -9%-.

Gràfic 8 Entitats inspirades en valors religiosos

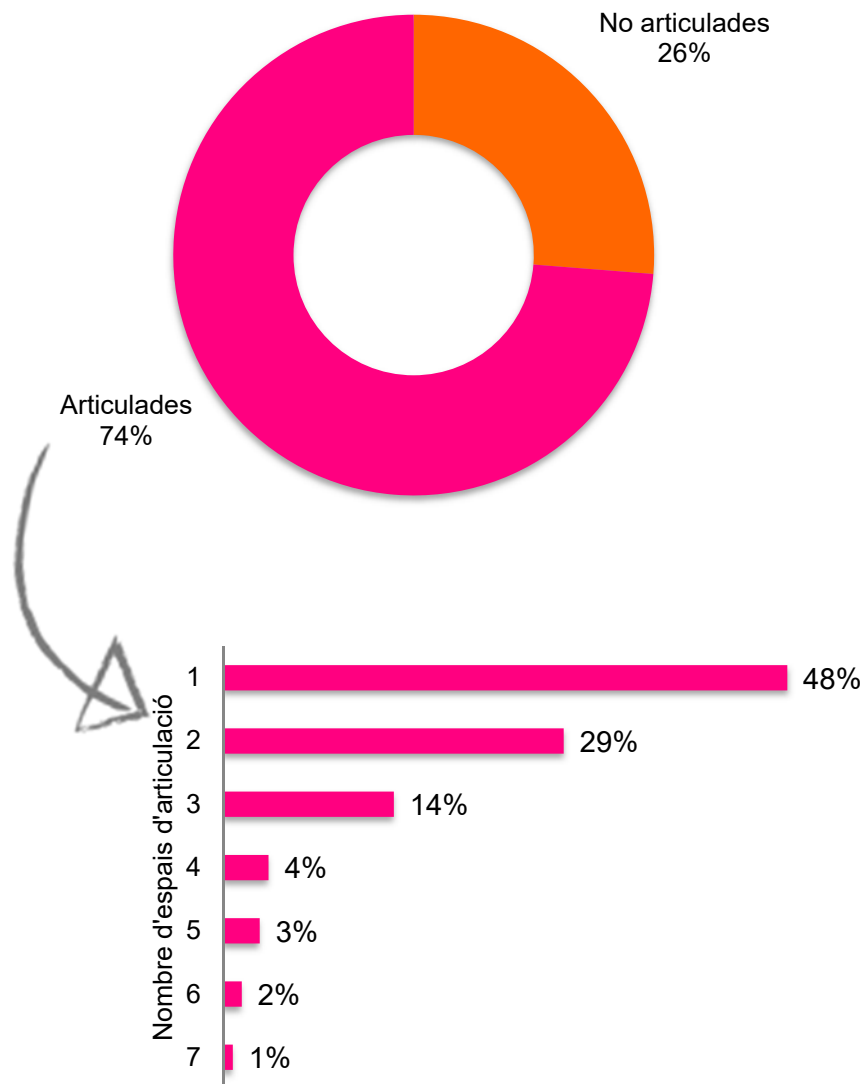

4.4 Articulació

El 74% de les entitats formen part de com a mínim una organització de nivell superior (federacions, plataformes, confederacions, coordinadores, etc.), una proporció considerablement superior a la que es dona al conjunt de la ciutat -67%-. Del total d'entitats del districte, el 39% estan articulades més d'una vegada, exactament en la mateixa proporció que al conjunt de la ciutat. De les que estan articulades, quasi la meitat -48%- formen part exclusivament d'una organització de segon nivell o superior, el 29% té representació en dos, el 14% forma part de tres xarxes o plataformes, i el 9% s'articula en 4 o més espais. A diferència del conjunt de ciutat, el districte de Sants – Montjuïc mostra una articulació menys extensiva, en tant que les entitats que

s'articulen en quatre o més plataformes representen una proporció inferior a la del conjunt de la ciutat -15%-.

Gràfic 9 Articulació de les organitzacions de Sants - Montjuïc i número d'espais d'articulació

Les associacions de base s'articulen en una proporció sensiblement inferior a la resta d'organitzacions analitzades -73% i 79% respectivament-, alhora que la seva articulació múltiple també es mostra en proporcions menors – 37% i 48%

respectivament-. Una relació que també es dona al conjunt de la ciutat, tot i que amb un pes relatiu superior, en tant que les associacions de base s'articulen en un 65% dels casos i la resta d'organitzacions és del 77%.

4.5 Instruments i eines associatives

En correspondència amb el conjunt de Barcelona, quasi la totalitat d'organitzacions consultades del districte de Sants – Montjuic -91%- realitza alguna actuació de transparència, ja sigui la consulta de manera oberta de documentació com estatuts o memòries, o en la possibilitat de consulta d'informació segons el que preveu la llei de transparència (Llei 19/2014). Un mecanisme que no mostra diferències significatives entre les diverses tipologies i realitats associatives.

El 57% de les organitzacions manifesten disposar d'un document escrit sobre el llarg termini -Pla estratègic- o reflexió sobre el futur de l'organització, una proporció inferior a la de la resta del conjunt de la ciutat -67%-. Una planificació que és menor en el cas de les associacions de base -44%- davant la resta d'organitzacions -83%-, i considerablement menor entre les que no disposen de personal remunerat -33%-.

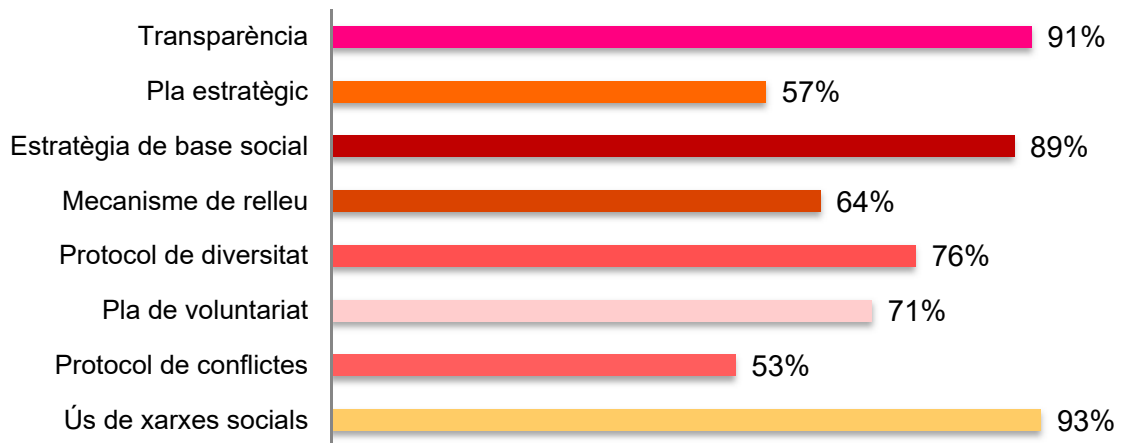
La majoria de les organitzacions -89%- manifesta que realitza accions per ampliar la seva base social, una proporció lleugerament per sobre de la que presenta el conjunt de la ciutat -87%-, i que en el cas de les associacions de base es dona en una proporció major -93%- respecte de la resta d'organitzacions -70%-.

El 64% de les organitzacions manifesta que disposa d'un mecanisme per escrit per garantir i facilitar el relleu dels i les membres de la Junta Directiva, lleugerament per sobre del que mostra el conjunt de Barcelona -58%-. Un instrument menys habitual entre les associacions de base -62%- respecte la resta d'organitzacions -70%- i entre les entitats que no disposen de persones remunerades -33%- respecte les que sí -71%-.

El 76% de les organitzacions del districte analitzades, manifesta disposar de criteris de diversitat (sexe, edat, procedència, distribució territorial, etc.) en el funcionament associatiu, notablement per sobre del que mostra el conjunt de la ciutat -59%-. Uns

protocols que es donen en menor proporció entre les associacions de base -74%- respecte la resta d'organitzacions -82%-.

Gràfic 10 Eines o instruments de les que es doten i fan servir les organitzacions de Sants - Montjuïc

El 71% organitzacions analitzades disposa o aplica un pla de voluntariat, el 71% d'acord o en procés d'adaptació al que preveu la Llei de Voluntariat i Associacionisme (Llei 25/2015). La presència d'aquest tipus de pla a les entitats del districte es mostra notablement per sobre del que es dona al conjunt de Barcelona -64%-. Unes proporcions que es redueixen en el cas de les associacions de base -65%- respecte la resta d'organitzacions -82%-.

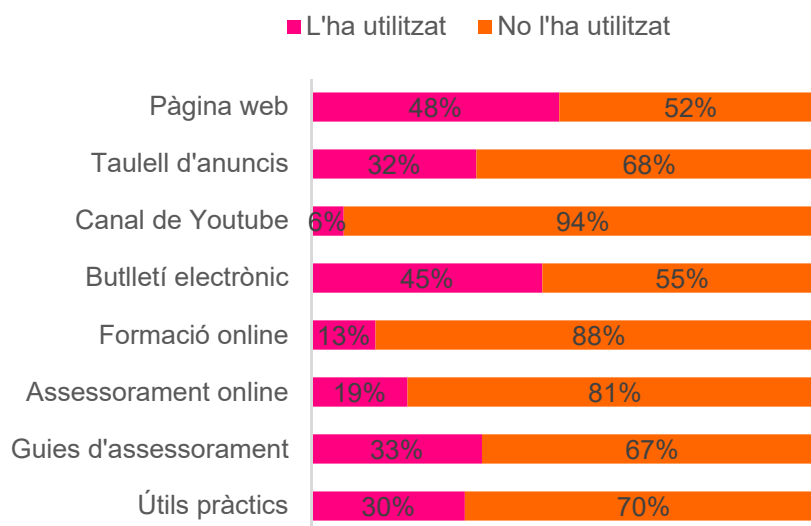
El 53% de les organitzacions del districte analitzades manifesta disposar d'espais o protocols específics per a la gestió de conflictes dins de l'entitat. Una proporció semblant a la del conjunt de la ciutat – 54%-, i que no mostra diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions analitzades.

Quasi la totalitat de les entitats del districte -93%- manifesta fer servir activament les xarxes socials (Twitter Facebook, etc.), tot i que si ho controlem per la disponibilitat d'aquestes dades, la proporció es redueix al 58%. I d'aquestes, el 68%, treballen amb més d'una xarxa social. Seguint aquest indicador controlat, les associacions de base mostren un ús menor d'aquest tipus de xarxa respecte la resta d'organitzacions -56% i 69% respectivament- a l'hora que entre les que en fan servir, tot i que les diferències es redueixen quan s'analitza l'ús múltiple d'aquest recurs -66% i 80% respectivament-.

4.6 El suport de Torre Jussana

El creixement i la consolidació del món no lucratiu en les darreres dècades ha donat lloc a noves necessitats d'aprenentatge i millora. Des de l'assessorament per crear una entitat fins a les activitats formatives i d'acompanyament són diverses les propostes i recursos que neixen des del propi sector i des de les administracions públiques per enfortir i fer créixer el teixit associatiu. En aquesta línia i en plena revolució tecnològica s'han desenvolupat diverses eines virtuals que contribueixen a la millora associativa. El Panoràmic ha volgut analitzar les principals recollint l'anàlisi que fan les entitats dels serveis digitals que ofereix Torre Jussana, centre de serveis a les associacions. S'ha preguntat per l'espai web, pel seu butlletí, per les guies d'assessorament consultables al web, pel taulell d'anuncis (on es fan crides de voluntariat, ofertes de feina, etc.), per la col·lecció d'Útils Pràctics, per les formacions i assessoraments online i, per últim, pel canal de Youtube.

Gràfic 11 Ús dels diferents recursos digitals que ofereix Torre Jussana – centre de serveis a les associacions

"Hi ha molts organismes dels que no teníem coneixement i fa falta més difusió mitjançant les xarxes socials i que expliquin bé en què ens poden ajudar."

Extret de les preguntes obertes

Entre els serveis més utilitzats, són l'espai web de Torre Jussana i el seu butlletí electrònic TJ Express -48% i 45% respectivament. Les guies d'assessorament online són emprades pel 33% de les organitzacions del districte analitzades, el taulell d'anuncis pel 32%, i la col·lecció d'Útils Pràctics és consultada pel 30%.

Les associacions de base fan un menor ús de quasi la totalitat de recursos respecte a la resta d'organitzacions, a excepció de l'assessorament online.

5. Les persones

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

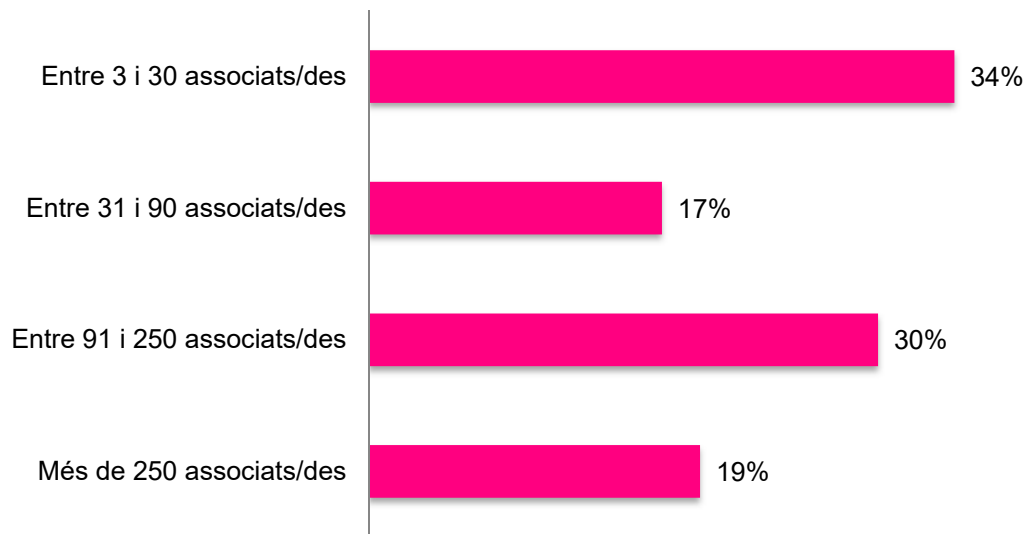
5.1 Persones sòcies

Les persones associades donen sentit al propi model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert a partir dels quartils). La distribució per trams mostra una major presència d'entitats d'entre 3 i 30 persones associades -34%-, seguides per les entitats d'entre 91 i 250 persones -30%-, i a certa distància per les organitzacions que associen a més de 250 persones -19%-. Una relació que mostra lleus diferències respecte al conjunt de la ciutat de Barcelona, on el 33% de les associacions agrupen entre 3 i 30 persones i la resta de trams mostra una relació força homogènia, representant cada un al voltant del 22%.

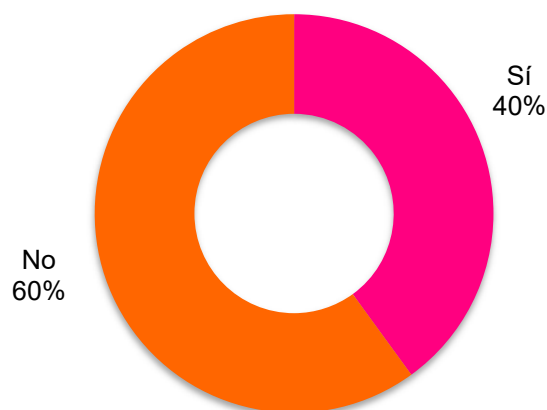
Les organitzacions vinculades a l'àmbit de l'acció social mostren una relació de socis similars a la que es dona al conjunt del districte, tot i que amb un menor volum d'entitats de més de 250 persones associades. Les organitzacions comunitàries i veïnals del districte es caracteritzen per ser entitats que associen un volum important de persones, en tant que el 50% manifesta tenir més de 250 persones associades. Les segueixen les entitats de l'àmbit de la formació i l'educació i les esportives, en les que predominen aquelles que tenen entre 91 i 250 persones associades -44% i 47% respectivament. Per últim, les entitats culturals es caracteritzen per ser organitzacions relativament petites en quant a nombre de persones associades, ja que el 60% manifesta tenir menys de 91 persones associades -el 44% menys de 31 persones-.

Gràfic 12 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

El 40% de les organitzacions del districte tenen entre les seves associades, persones amb algun tipus de discapacitat, una proporció sensiblement superior a la que mostra el conjunt de la ciutat -36%-. Les persones amb discapacitat tenen una major presència en les associacions de base respecte a la resta d'organitzacions.

Gràfic 13 Entitats que compten amb persones sòcies amb discapacitat

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

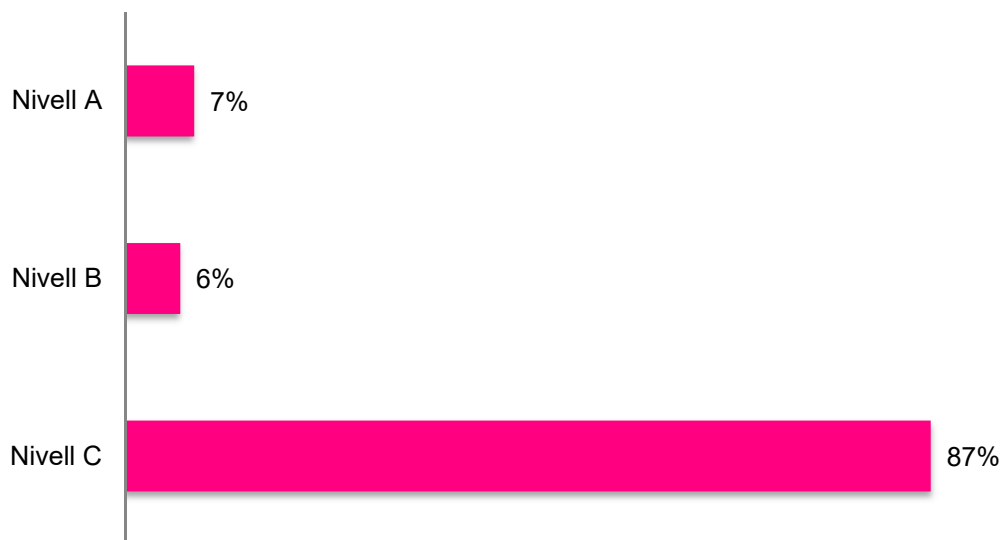
A partir dels resultats obtinguts, es pot observar que el nivell d'implicació C és el majoritari -87% del total de persones associades-, amb diferències significatives amb la resta de nivells. -7% nivell A i 6% nivell B-. Una relació que manté la tendència que mostra el conjunt d'entitats consultades de Barcelona ciutat, tot i que amb diferències respecte al pes relatiu de cada categoria d'implicació. El volum de persones associades es redueix segons s'incrementa el grau d'implicació: el nivell C representa el 50% de les associades, el nivell B representa el 32% i el nivell A representa el 18%.

Si es compara entre associacions de base i la resta d'organitzacions s'aprecien diferències significatives. Les associacions de base mantenen la relació general del districte, i a la resta d'organitzacions es mostra de forma inversa, ja que el nivell C representa el 28% de les persones associades, el nivell B representa el 30% i el nivell A representa el 42%.

Segons s'incrementa el volum de persones associades, el nivell d'implicació C mostra un major pes, passant del 24% entre les entitats de menys de 31 persones associades, a representar el 93% de les que integren més de 250 persones. En el

sentit invers, a les entitats de menys de 31 associades, el nivell d'implicació A representa el 60% i el 4% a les entitats de més de 250 associades. Per últim, en el cas de les organitzacions que no disposen de personal remunerat, el nivell d'implicació A, és el majoritari, representant el 63%, i a les que sí que en disposen, el nivell d'implicació majoritari és el C -94%-.

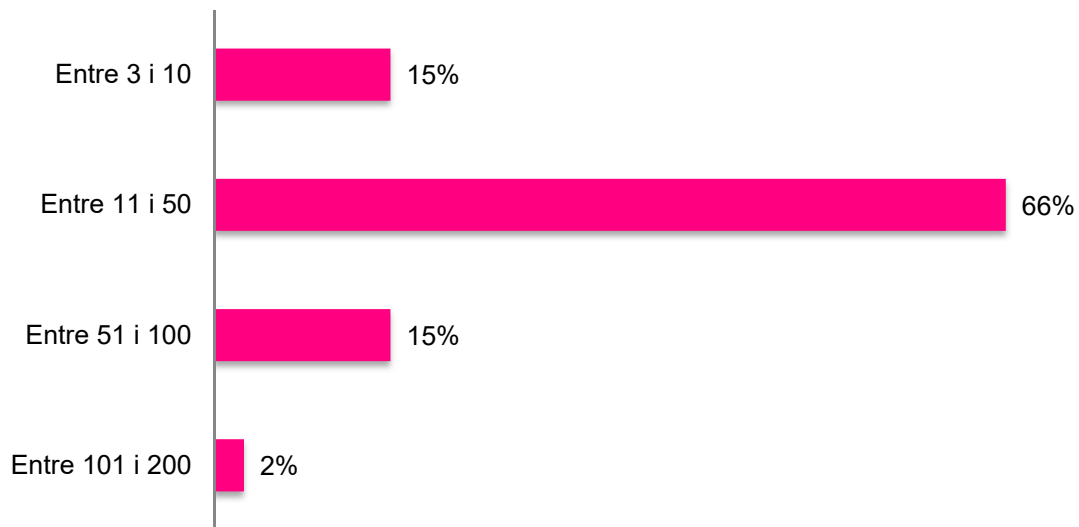
Gràfic 14 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2 L'assemblea i la junta directiva

Les associacions compten amb dos òrgans importants: l'assemblea (el màxim òrgan sobirà d'una associació) i la junta directiva (principal òrgan de govern de les associacions). Pel que fa a la participació de les persones associades a l'assemblea, majoritàriament -66%- hi participen entre 11 i 50 associats/des (independentment del nombre de socis/es de l'entitat). Un nivell de participació en les mateixes proporcions que al conjunt de la ciutat de Barcelona. De mitjana hi participen unes 37 persones; tenint en compte que la mitjana d'associats/des per entitat al districte és de 301 persones, podem afirmar que la participació assembleària és substancialment baixa, tot i ser l'element essencial per garantir la democràcia interna de les associacions.

Gràfic 15 Total persones participants a la darrera assemblea de 2015

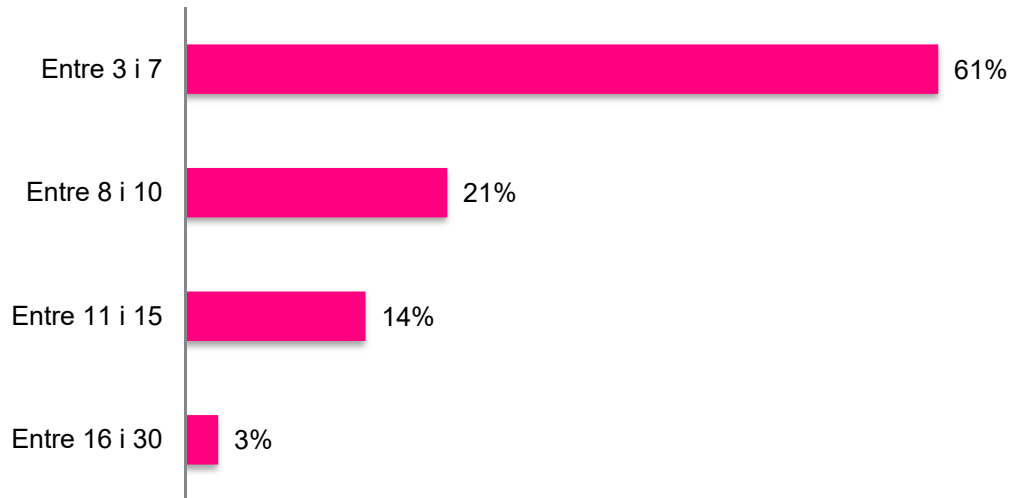

"Els càrrecs en el Club som simbòlics, tots ens repartim la feina segons possibilitats i preparació"

Extret de les preguntes obertes

D'altra banda, la majoria d'entitats tenen juntes directives formades per entre 3 i 7 persones -61%-, tot i que la moda de persones que formen la junta directiva –xifra més freqüent- es situa en 4 persones. Com és lògic, a mesura que augmenta el nombre de membres a les juntes, disminueix el percentatge d'entitats que presenten aquesta característica. I a mesura que s'incrementa el volum de socis de l'organització, també s'incrementa el nombre de membres de la Junta. Les associacions de base mostren un menor nombre de membres a les juntes directives -el 84% mostra una junta de menys d'11 persones- respecte a la resta d'organitzacions -68%-.

Gràfic 16 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

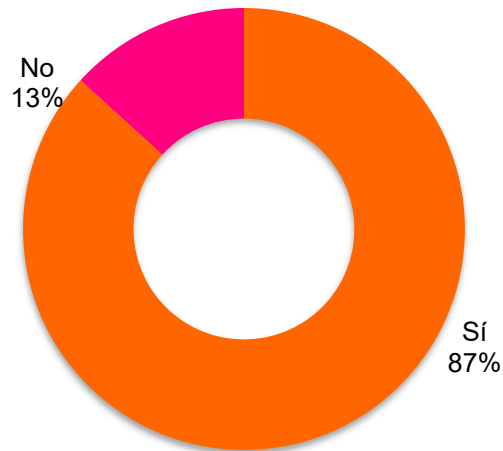
5.3 Persones voluntàries

A banda de les persones associades i dels òrgans de govern, la majoria de les entitats consultades de Sants- Montjuïc compten amb persones voluntàries -87%-, una proporció per sobre del conjunt de la ciutat de Barcelona -79%-. No es mostren diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions analitzades. A mesura que s'incrementa el volum de persones associades es redueix la proporció d'entitats que disposen d'equips de persones voluntàries. Per altra banda les organitzacions sense persones remunerades també mostren una menor presència de persones voluntàries respecte les que sí que en disposen -73% i 87% respectivament-.

"Totes les persones de l'entitat són voluntàries".

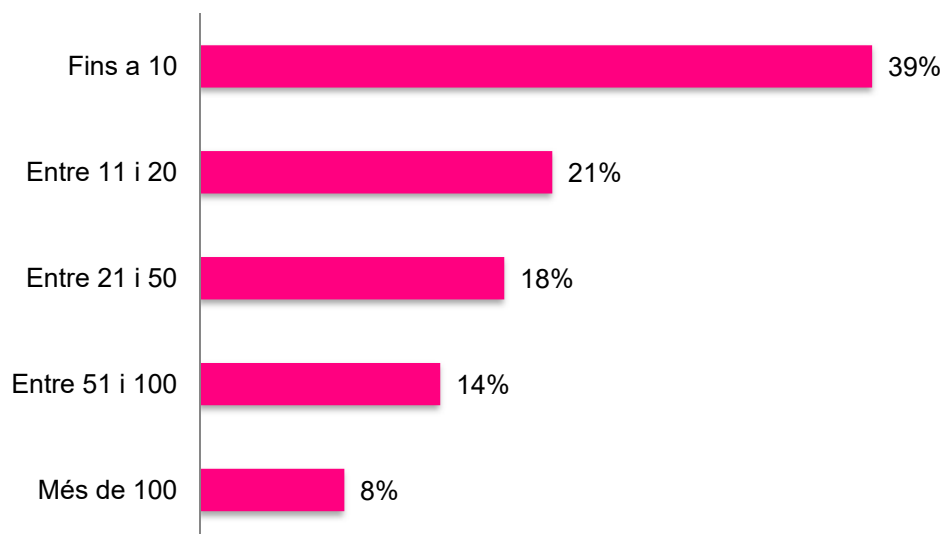
Extret de les preguntes obertes

Gràfic 17 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb equips voluntaris d'entre 1 i 10 persones, de fet el 39% del total s'ubica en aquest tram. El 21% de les entitats compta entre 11 i 20 persones voluntàries, i el 18% compta entre 21 i 50 persones. Per últim, el 8% de les entitats del districte compta amb més de 100 persones voluntàries. Una relació amb poques diferències significatives respecte el conjunt de Barcelona.

Gràfic 18 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

Les associacions de base mostren uns equips de persones voluntàries més petits que la resta d'organitzacions. En el cas de les associacions de base, el 66% de les entitats que disposen de persones voluntàries tenen equips inferiors a 21 persones, el 32% en el cas de la resta d'organitzacions. El 21% de les associacions de base amb persones voluntàries tenen equips de més de 50 persones, una proporció que en el cas de la resta d'organitzacions representa el 32%. Les associacions d'acció social també mostren uns equips més grans de persones voluntàries. Per altra banda, les organitzacions amb un major volum de persones sòcies mostren també una tendència creixent en el nombre de persones voluntàries. Per últim, cal destacar que les organitzacions que no disposen de persones remunerades mostren uns equips de persones voluntàries més petits respecte la resta.

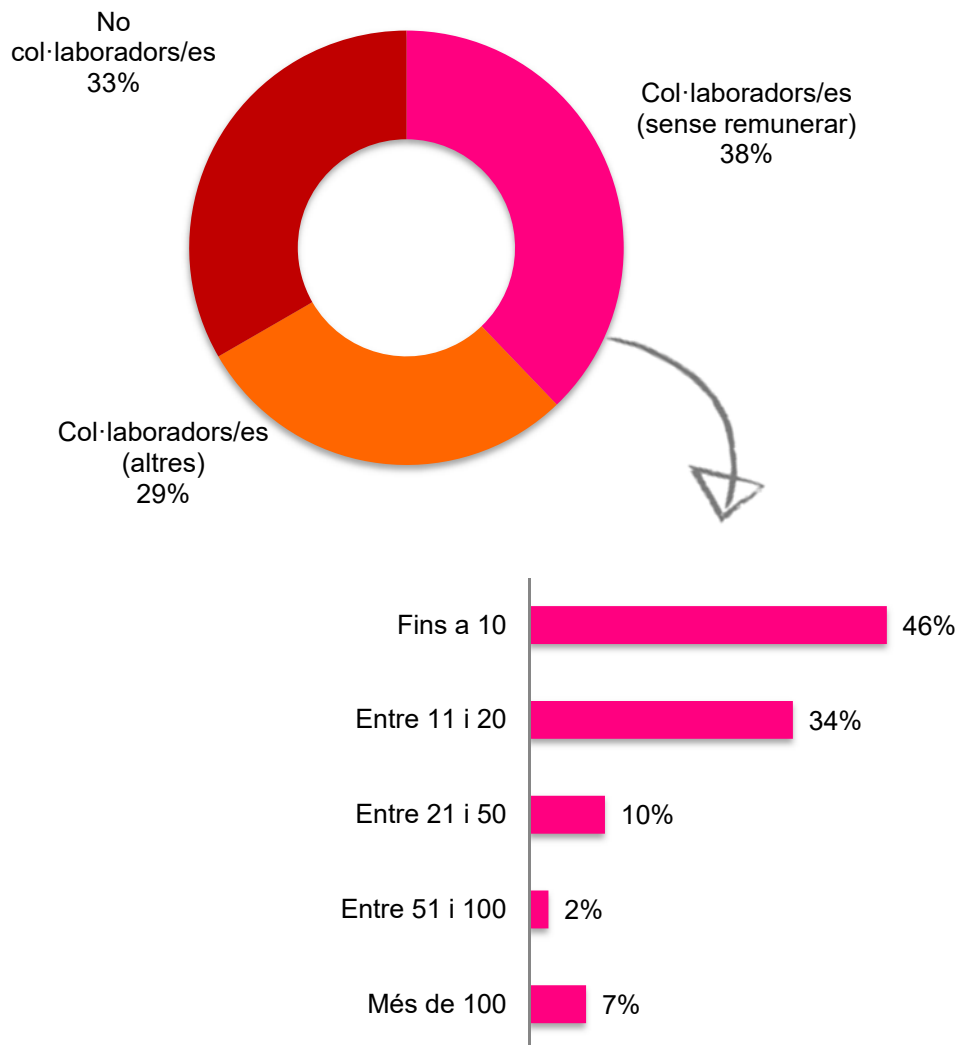
5.4 Persones col·laboradores

La relació que les persones poden establir amb una organització social és molt diversa, tantes com a voluntats existeixin. Els criteris per analitzar-les poden ser l'estabilitat, l'assumpció de responsabilitats, la capacitat d'incidència, el nivell d'activació o les funcions que es realitzen. En aquest apartat es proposa l'anàlisi de les persones col·laboradores, aquelles que tot i no disposar d'un vincle orgànic amb l'organització, mantenen una relació en la que generen algun tipus d'aportació. De col·laboracions hi ha de molts tipus: persones que col·laboren exclusivament en l'edició d'un projecte concret, que donen un cop de ma de tant en tant, estudiants que fan les seves pràctiques acadèmiques, persones que assessoren, aquelles que fan una aportació econòmica de forma estable sense voler assumir cap responsabilitat orgànica, etc. En aquest sentit, s'ha classificat aquest perfil en tres categories: entitats que no reben aquest tipus de col·laboracions, les que disposen de persones que col·laboren sense rebre cap tipus de remuneració, i les entitats que generen altre tipus de relacions de col·laboració externa.

El 38% de les organitzacions consultades compta amb persones que col·laboren de manera desinteressada, una proporció que en el cas de les associacions de base es dona en el 42% dels casos. A mesura que s'incrementa el volum econòmic de

l'organització es redueix el nombre d'entitats que disposen d'aquest tipus de persones col·laboradores. Per altra banda, el 29% de les organitzacions disposen de persones que generen altres tipus de col·laboracions. En general, aquest tipus de relació representa a un nombre reduït de persones, al 46% dels casos es tracta d'un volum de fins a 10 persones.

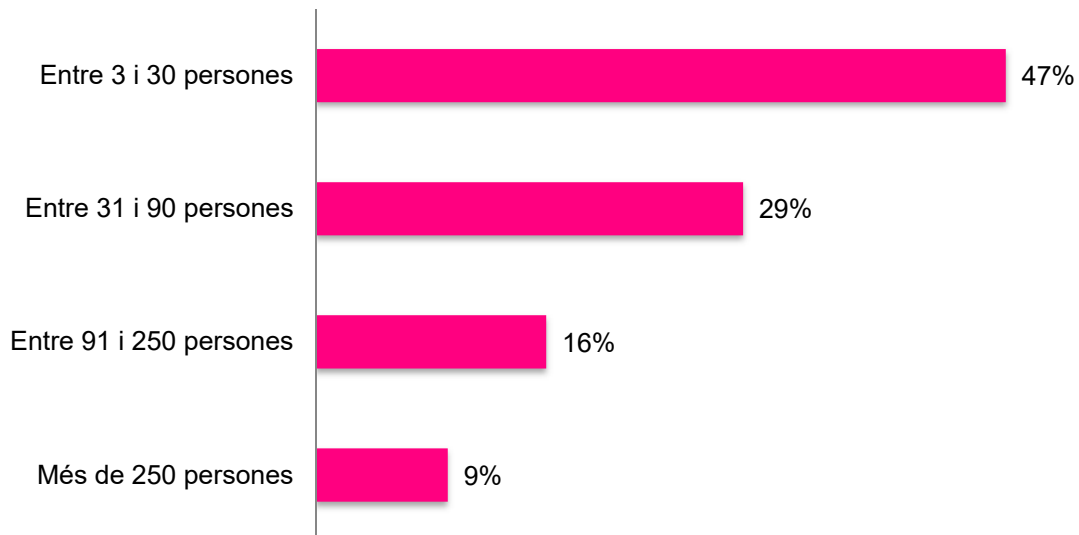
Gràfic 19 Entitats que compten amb persones col·laboradores

5.5 Persones actives

Les entitats proposen diferents maneres per tal que les persones hi participin: associar-se, col·laborar o realitzar tasques de voluntariat. Contemplant aquesta visió àmplia de la participació s'ha volgut analitzar el volum de persones que es mostren actives a les entitats. Al districte de Sants - Montjuïc, el 47% de les organitzacions consultades disposen d'entre 3 i 30 persones actives, el 29% entre 31 i 90 persones i el 16% entre 91 i 250 persones actives. Una relació en la mateixa línia a la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona.

Gràfic 20 Entitats segons el nombre de persones actives

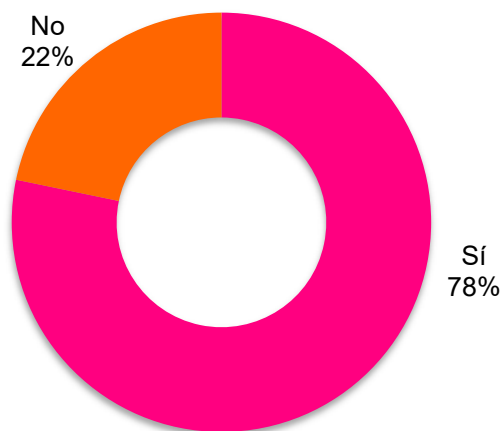

5.6 Persones remunerades

Segons els resultats del Panoràmic, el 78% de les entitats del districte de Sants - Montjuïc compta amb persones remunerades en els seus equips, és a dir, persones que reben una contraprestació econòmica pels serveis aportats. Una proporció sensiblement inferior a la del conjunt de la ciutat de Barcelona -81%-. Això mostra una

certa professionalització del teixit associatiu¹, tot i que la gran majoria compti amb un equip de pocs professionals –el 79% d’entitats té un equip de fins a 10 treballadors/es-. Cal destacar que en el 39% de les entitats analitzades, els equips remunerats estan compostats per una o dues persones. La relació habitual que s’estableix en els equips remunerats és a través d’un contracte laboral -98%-, mentre que la col·laboració autònoma és minoritària -2%-.

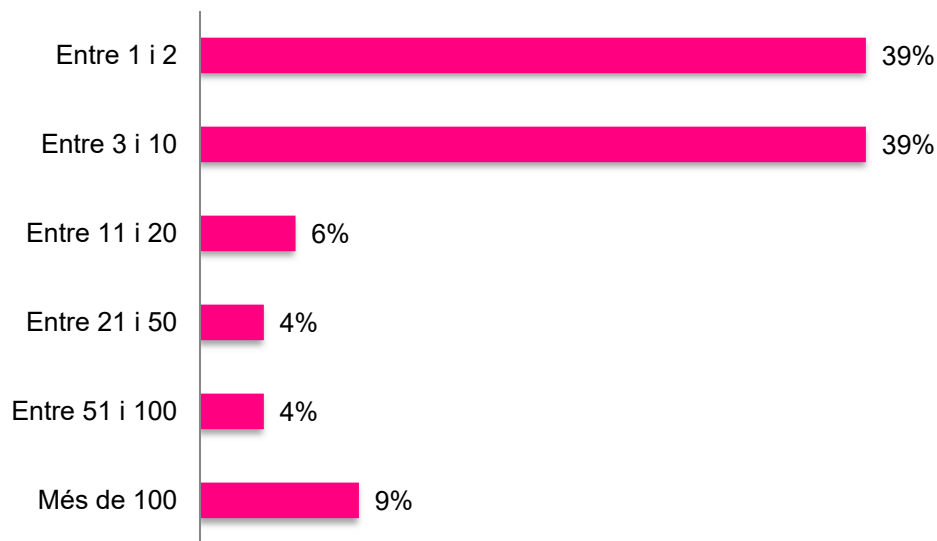
Gràfic 21 Entitats que compten amb persones remunerades

Aquesta professionalització és considerablement més elevada en les organitzacions que no són associacions de base, on el 90% disposa de persones remunerades davant del 74% de les associacions de base. En la mateixa línia, les associacions de base disposen d’equips professionals considerablement més reduïts, en tant que el 83% tenen 10 o menys persones remunerades, una proporció que a la resta d’organitzacions és del 67%. Per últim, cal destacar que a quasi la totalitat de les organitzacions d’acció social -95%- compten amb persones remunerades.

¹ Aquesta dada pot estar esbiaixada per una sobre representació a la mostra de les organitzacions amb personal remunerat, donat que el 35% de les enquestes han estat realitzades per persones amb una vinculació laboral amb l’organització a la que representaven. De fet, és coherent pensar que les organitzacions amb personal remunerat disposen d’una major predisposició a respondre una enquesta com el Panoràmic, donada la seva major capacitat de dedicació.

Gràfic 22 Entitats segons el nombre de persones remunerades

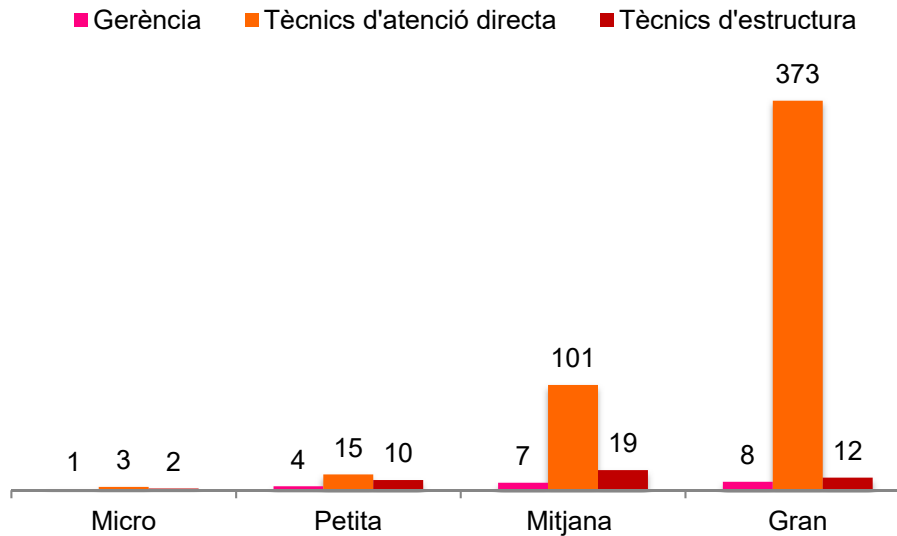

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals. Es tracta de l'atenció directa -lligada a les activitats-, la dedicació a estructura -com són les tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció. Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en quatre grups en funció de la grandària dels equips de persones remunerades².

Els resultats assenyalen que la contractació es concentra en les funcions d'atenció directa, especialment a les entitats més grans. Comparativament, els tècnics i tècniques d'estructura, és a dir, aquelles persones que realitzen les accions que no estan directament vinculades a l'activitat però que són necessàries, com ara les tasques administratives o l'elaboració de projectes, representen, en termes generals, menys de la meitat de les persones dedicades a l'atenció directa. Menció a part mereixen les organitzacions grans, on l'increment de les persones treballadores es concentra de forma quasi absoluta en les funcions d'atenció directa.

² Donat l'increment del paper del Tercer Sector en la gestió de serveis públics, al Panoràmic d'aquesta edició hem volgut reflectir aquesta realitat creixent, atorgant la mateixa classificació que es fa servir per analitzar la mida d'una empresa amb ànim de lucre, per l'estudi de les organitzacions sense ànim de lucre que disposen de persones remunerades. En aquest sentit, s'ha classificat a les entitats en quatre categories segons el nombre de persones remunerades: micro -fins a 10-, petita -entre 11 i 49-, mitjana -entre 50 i 250- i grans -més de 250-.

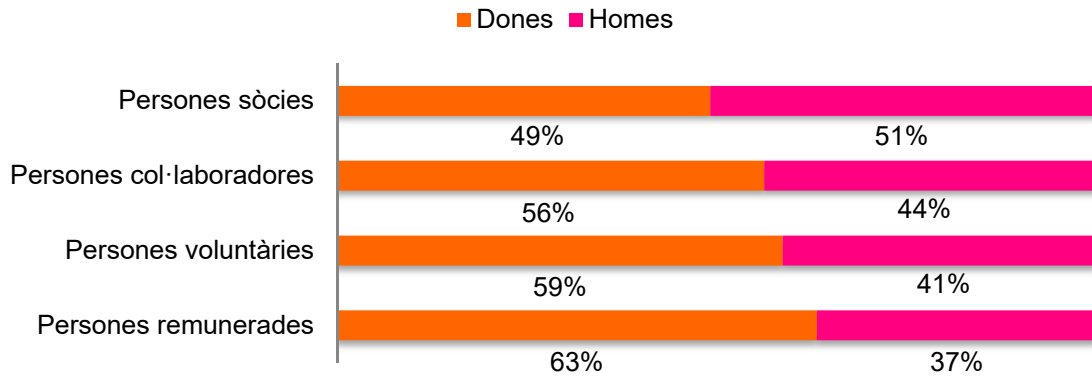
Gràfic 23 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

5.7 La participació de dones i homes

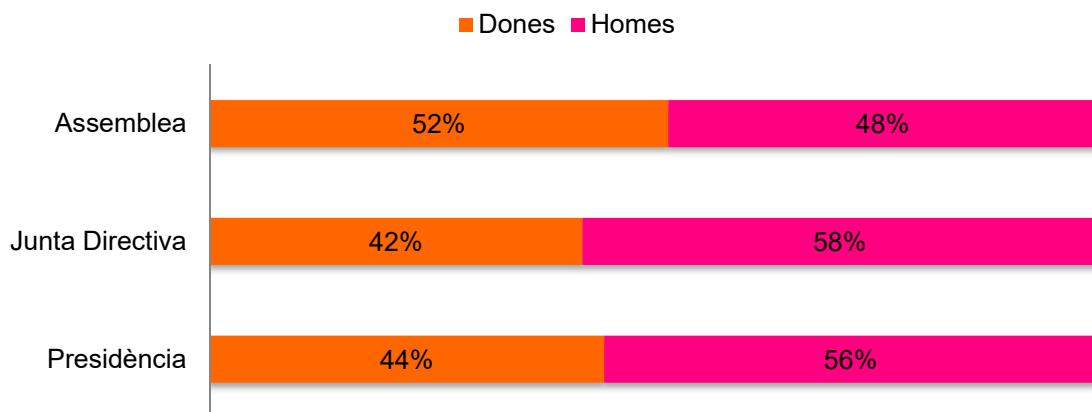
El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de Sants - Montjuïc el 63% són dones. Una proporció que dista considerablement respecte el total de dones associades, que representen el 49% del total de persones associades a les organitzacions. En el cas de les persones col·laboradores i les voluntàries, aquesta relació s'inverteix. Així, el 56% de les persones col·laboradores i el 59% de les voluntàries són dones. Al districte de Sants - Montjuïc la presència de la dona en les diferents estructures de participació mostra uns nivells en general sensiblement més elevats que al conjunt de Barcelona, on les dones representen el 48% del total de les persones associades, les col·laboradores representen el 53%, les voluntàries el 59%. En el cas de les persones remunerades, aquesta relació s'inverteix, en tant que al conjunt de la ciutat les dones representen el 73%.

Gràfic 24 Persones implicades en les entitats per sexe

Amb una relació inversament proporcional entre la proporció de dones i homes associades i la de dones i homes que assisteixen a l'assemblea, el 52% de les persones que assisteixen a aquest òrgan de participació són dones -cal recordar que les dones representen el 49% de les persones associades-. Malgrat això, la representació femenina es redueix a amb l'augment del grau de responsabilitat als diferents espais. Així, les dones representen el 42% de les persones membres de les juntes directives i ostenten el 44% de les presidències. Una tendència que reproduïx el que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona.

Gràfic 25 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

"La presidència canvia cada tres cursos, s'intenta, sempre dins del possible, alternar home-dona. Les quatre últimes presidències ho hem pogut fer, tot i ésser un criteri no és el més important."

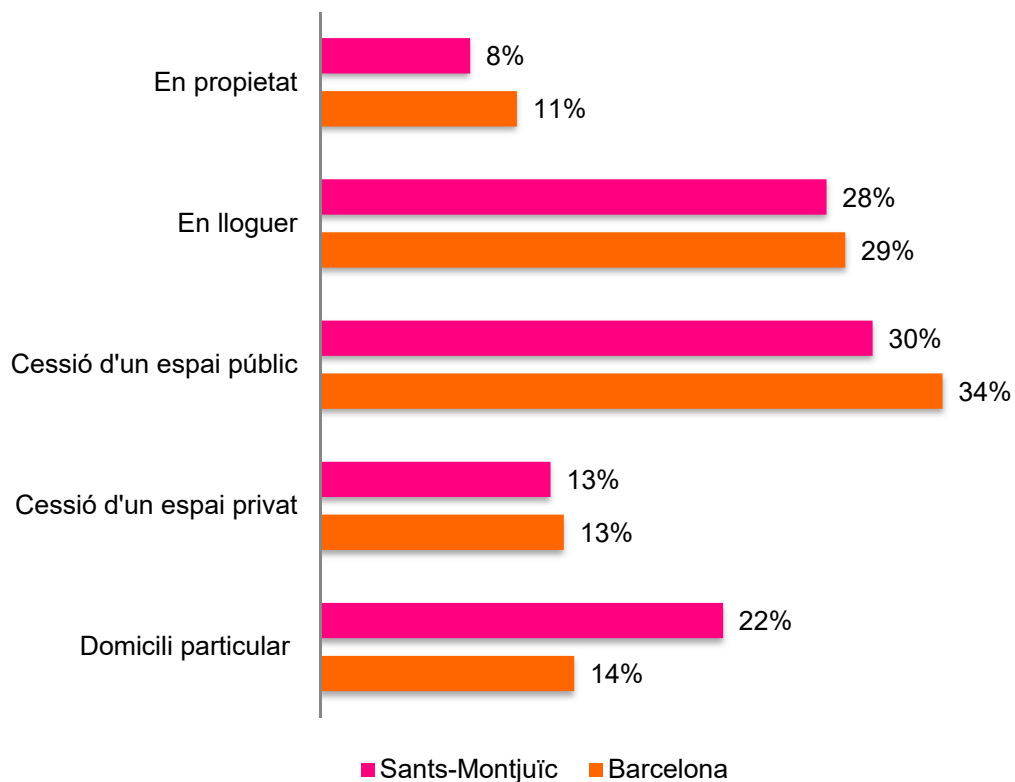
Extret de les preguntes obertes

6. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un primer element que s'analitza en relació a aquesta qüestió són les seus de les entitats.

La majoria de les entitats consultades de Sants - Montjuïc tenen la seu actual en un espai públic cedit -30%-, i el 28% tenen una seu en un espai llogat. Les seus en propietat representen el 8% del total i les que es troben en domicilis particulars suposen el 22%. Unes proporcions similars a les del conjunt de la ciutat de Barcelona, a excepció de les seus situades al domicili particular d'una persona membre de l'associació, en tant que en el cas de Sants – Montjuïc aquest tipus de situació es mostra significativament per sobre del que es dona al conjunt de la ciutat -8 punts percentuals per sobre-.

Gràfic 26 Situació de la seu actual

"No tenim seu social. Tenim els caps de setmana un punt de trobada habitual a la Plaça d'Espanya."

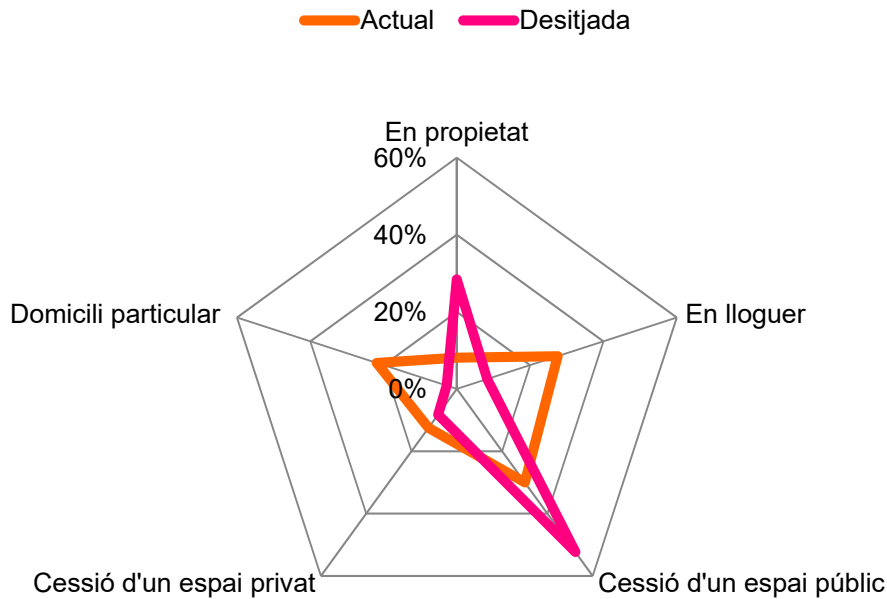
Extret de les preguntes obertes

Gran part de les seus en domicilis particulars es corresponen a associacions de base, on aquest tipus de titularitat representa el 23% del total, un situació que es dona de manera majoritària en el cas de les organitzacions amb un volum de socis i econòmic reduït -39% i 31% respectivament-. Les seus en propietat representen el 8% de les associacions de base i el 12% de la resta d'organitzacions. Aquest tipus de seu també es caracteritza per correspondre's a organitzacions amb un elevat volum de socis i econòmic.

L'edat de les organitzacions també mostra una relació amb la titularitat de la seu. Les entitats que disposen de seus en propietat s'incrementen al mateix temps que augmenta la seva antiguitat. Entre les entitats fundades abans dels anys 80, aquest tipus de titularitat està present al 22% de les organitzacions consultades, i al 3% de les entitats fundades després del canvi de segle. La tendència inversa s'aprecia en l'anàlisi de les seus situades en domicilis particulars d'una persona sòcia, aquest tipus de seus es redueixen progressivament al mateix temps que s'incrementa l'edat de l'entitat. El 5% de les organitzacions consultades fundades abans dels anys 90 té la seva seu en un domicili particular, i aquesta situació està present al 39% de les entitats fundades a partir del 2011.

En preguntar a les entitats per l'opció desitjada, s'observa com la cessió d'un espai públic continua mostrant-se com l'opció majoritària, tot i que en aquest cas s'accentua, ja que representaria el 52% de la situació desitjada. En aquest sentit, cal remarcar que el 59% de les entitats manifesten una opció desitjada diferent a l'actual, onze punts percentuals per sobre del que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona -48%. %-. Aquesta voluntat de canvi està present en el 78% de les entitats que disposen d'una seu de lloguer i el 91% en les que la seu es correspon a un domicili particular, que de forma majoritària preferien una cessió pública, en el 42% i 65% dels casos respectivament. En el cas de les associacions de base, la voluntat de canvi de la situació de la seva seu es dona en el 65% dels casos consultats.

Gràfic 27 Comparació entre la situació de la seu actual i desitjada

"Ens agradaria poder disposar un espai públic o propi, per realitzar tasques organitzatives i de coordinació."

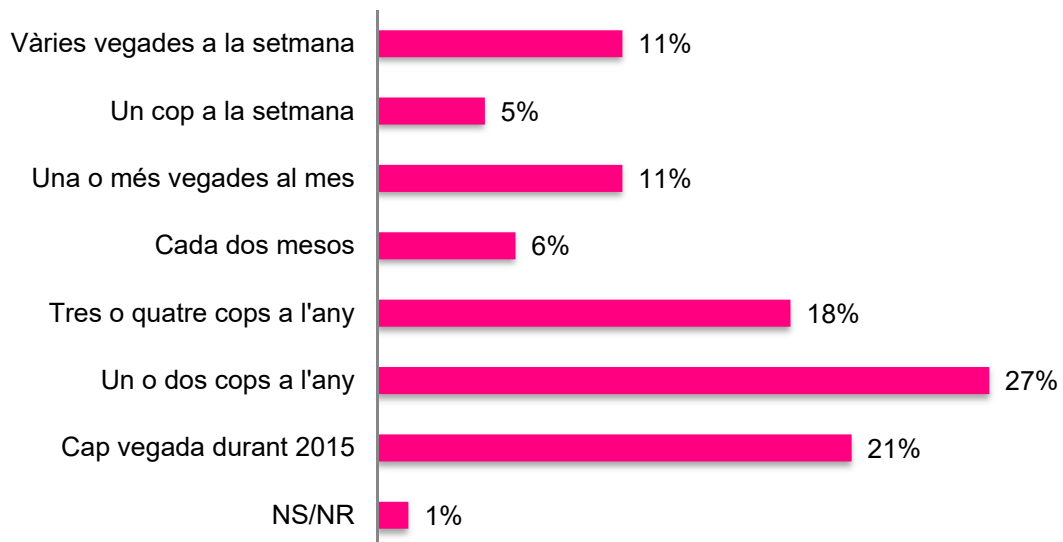
Extret de les preguntes obertes

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan un ús relatiu dels espais públics oberts de la ciutat: el 16% de forma setmanal, i l'11% una o més vegades al mes. El més habitual és que les organitzacions del districte facin un ús esporàdic o puntual dels espais públics oberts, situació que es dona en el 51% dels casos, i que coincideix amb el que s'aprecia al conjunt de la ciutat. Cal destacar que hi ha un 21% d'entitats que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2015.

L'ús habitual (una o més vegades al mes) es redueix sensiblement en el cas de les associacions de base i per contra es s'incrementa notablement a la resta d'organitzacions -24% i 36% respectivament-. Les organitzacions que no compten amb persones remunerades fan un ús més continuat que la resta d'organitzacions, que en

fan un ús esporàdic o puntual en el 65% dels casos. En el cas de les entitats sense persones remunerades l'ús habitual de l'espai públic obert representa el 43% dels casos consultats.

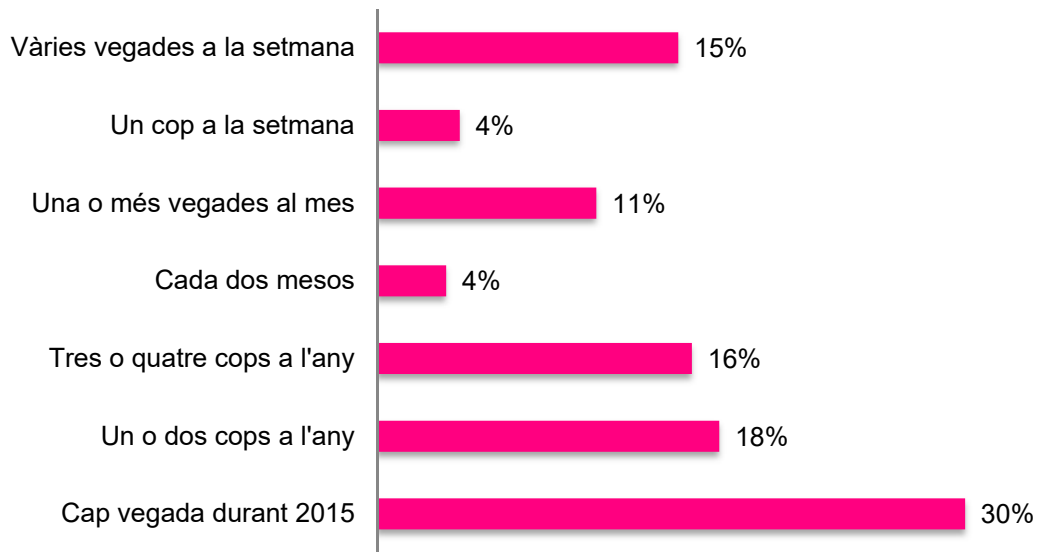
Gràfic 28 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

Independentment del fet que la seu de l'entitat estigui o no ubicada en un espai públic, en molts casos la realització d'activitats requereix la sol·licitud d'un espai públic. En aquest cas, el 68% de les entitats de Sants-Montjuïc han fet ús dels equipaments públics alguna vegada al llarg de l'últim any, una proporció semblant a la que es dona al conjunt de la ciutat -71%-. Un 31% en fa un ús habitual -una o més vegades al mes-, i un 37% en fa un ús esporàdic o puntual -entre un i sis cops l'any-. Un nivell d'ús similar al que mostra el conjunt de les entitats de la ciutat.

Les associacions de base fan un ús dels equipaments públics sensiblement per sobre respecte la resta d'organitzacions. L'ús dels equipaments públics també mostra un increment en el cas que la seu de l'organització sigui de propietat o es correspongui a un domicili particular d'una persona associada a l'organització.

Gràfic 29 Freqüència d'ús dels equipaments públics

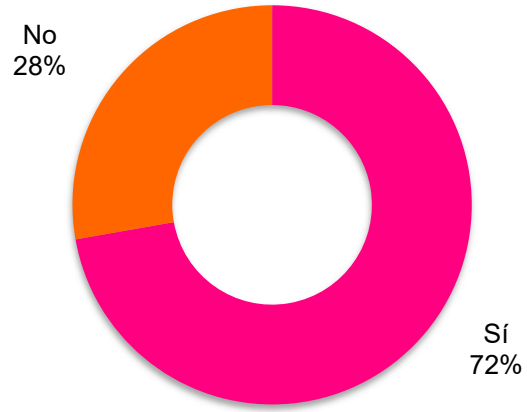

"La normativa d'ús d'espais públics és cada cop més exigent i menys facilitadora per l'ús de les entitats".

Extret de les preguntes obertes

Respecte a les seus de les entitats, independentment de la titularitat d'aquest, en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat, el 72% de les organitzacions de Sants - Montjuïc manifesta que la seva entitat té adaptats els equipaments per a l'accés de persones amb discapacitat o dificultats de mobilitat. Una proporció sensiblement superior a la que mostra el conjunt de Barcelona. No es mostren diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions.

Gràfic 30 Adaptació dels equipaments per a les persones amb discapacitat

7. Els recursos econòmics

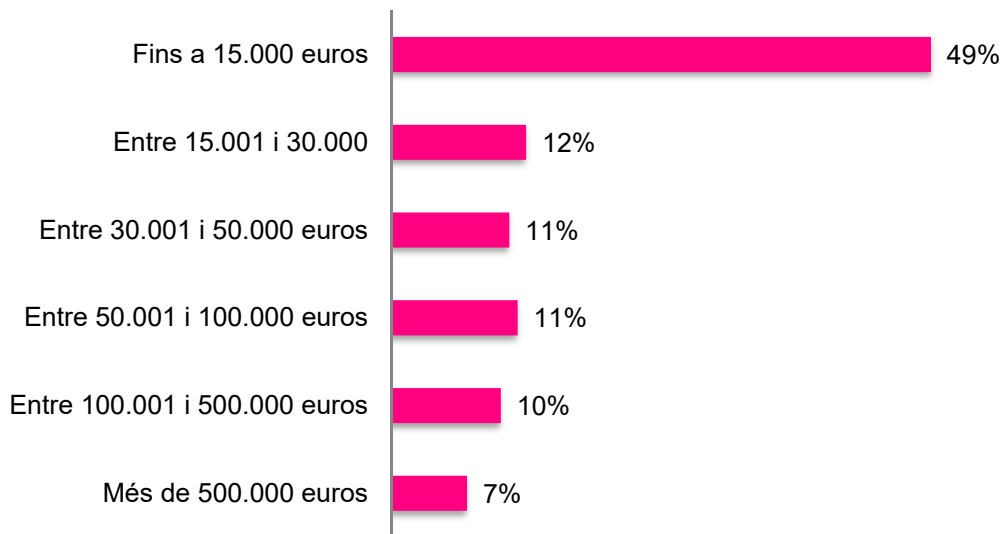
7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. En la mateixa línia que al conjunt de Barcelona gran part de les organitzacions manifesten tenir uns ingressos de fins a 15.000 € -el 39% de les entitats de Barcelona i el 49% de les de Sants – Montjuïc-. El districte es caracteritza per unes organitzacions amb un volum d'ingressos relativament contingut: el 61% ingressa menys de 30.001€ i el 17% més de 100.000€, proporcions que en el cas del conjunt de la ciutat representen el 50% i 29% respectivament.

Les associacions de base del districte es caracteritzen per disposar d'un volum d'ingressos inferior al de la resta d'organitzacions. Així, el 67% de les associacions de base manifesta tenir uns ingressos inferiors als 30.000 € i el 12% diu que té uns ingressos superiors als 100.000 €. La resta d'organitzacions es caracteritzen per disposar d'un important volum econòmic, en tant que el 39% manifesta ingressar més de 100.000 € -el 22% ingressa més de 500.000 €-.

Un increment del volum d'ingressos que també es manifesta a les organitzacions amb un major volum de persones associades i de les que compten amb persones remunerades. El 47% de les organitzacions amb persones remunerades manifesta uns ingressos superiors als 100.000 €. El 12% d'aquestes entitats manifesta uns ingressos de fins a 15.000 €, una proporció que és del 67% en el cas de les entitats sense persones remunerades.

Dos terços de les entitats de l'àmbit cultural -64%-, esportives -60%- o les comunitàries i veïnals -67%- manifesten uns ingressos fins a 15.000 €, situació que a les entitats d'acció social representa el 33%. En el cas d'aquestes últimes, el 42% de les entitats manifesten uns ingressos superiors als 100.000 €.

"En general no tenim despeses. Quan tenim una activitat que genera despesa, la cobrim amb aportacions de les assistents en el moment".

Extret de les preguntes obertes

Si analitzem les xifres d'ingressos i despeses per la mida de les organitzacions³, s'observa que als quatre casos les entitats mostren un superàvit, que és considerablement rellevant en el cas de les organitzacions classificades com a gran, però que des d'una perspectiva relativa és més important a les entitats micro i mitjanes, ja que representa el 17% i 19% respectivament dels ingressos. Uns resultats que van en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat.

El 20% de les entitats del districte ha quadrat el seu resultat econòmic, el 25% mostra dèficit -exactament igual que al conjunt de Barcelona- i el 55% va tenir resultats positius -vuit punts percentuals per sobre del conjunt de la ciutat. Les associacions de base mostren uns resultats econòmics amb un major grau de dèficit respecte a la resta de les organitzacions. Mentre que en aquest segon cas, el superàvit es dona en el 64% dels casos i el dèficit en el 18%, a les associacions de base aquestes proporcions són el 44% i el 26%.

³ Categorització realitzada en base als quartils de les despeses del total de les entitats de Barcelona. S'han classificat en quatre grups segons el seu volum de despesa: micro (menys de 5.000€), petites (entre 5.001€ i 29.170€), mitjanes (entre 29.171€ i 150.00€) i grans (més de 150.001€).

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2015)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Micro	2.299,84 €	1.899,76 €	400,07 €
Petites	15.666,04 €	14.981,17 €	684,88 €
Mitjanes	84.306,79 €	68.401,05 €	15.905,74 €
Grans	2.541.450,20 €	2.412.872,40 €	128.577,81 €

7.2 Fonts de finançament

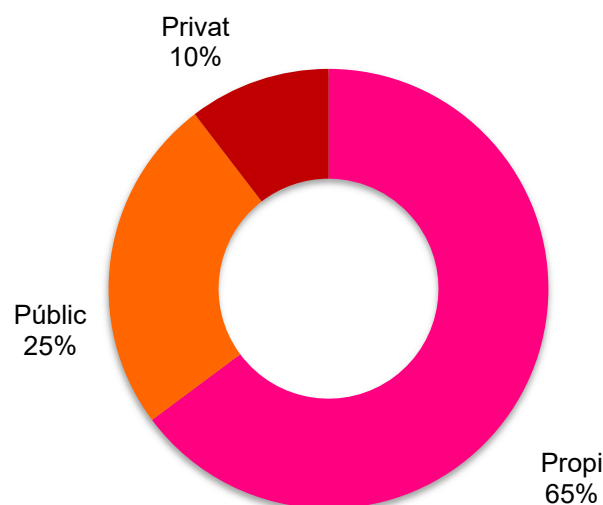
En el cas del districte de Sants-Montjuïc, la principal font de finançament de les entitats són els recursos propis, ja que aquests representen el 65% dels recursos totals. D'altra banda, els recursos públics representen el 25%, i els provinents de fonts privades el 10%. Una relació sensiblement diferent a la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona, on la principal font de finançament també es correspon als recursos propis, però en aquest cas representa un pes inferior -55%- , seguida de les fonts públiques -32%- i les privades -13%-.

A les associacions de base, la proporció de finançament propi s'incrementa fins al 68%, i el de les administracions públiques es redueix -21%-. A la resta d'organitzacions analitzades, el finançament públic s'incrementa fins al 43% i el propi es redueix fins a representar el 49%. En tots dos casos, el finançament privat es manté en unes proporcions similars a les del conjunt d'organitzacions.

En correspondència amb el conjunt de la ciutat, les organitzacions que disposen de persones remunerades incrementen el volum del finançament públic, una situació que de forma lògica està relacionada amb la seva major capacitat per atendre als requeriments tècnics d'aquest tipus de font econòmica. En aquest cas, aquests recursos representen el 42% dels seus ingressos. Les entitats que no disposen de persones remunerades es financen de forma majoritària amb fons propis, corresponent aquests al 84% del total dels seus ingressos.

L'àmbit sectorial d'actuació també mostra certes diferències en quant a les fonts de finançament. Així, a les organització d'acció social, tot i que continua prevalent els recursos propis -49%-, el finançament públic representa el 35% dels seus ingressos. Una situació semblant a la que mostren les entitats comunitàries i veïnals, tot i que en aquest cas els recursos propis representen una proporció semblant al conjunt de les entitats del districte -62%-, el finançament públic representa el 31% i el privat el 7%. Les organitzacions de l'àmbit cultural i les de l'esportiu mostren una situació inversa. En aquest cas, s'incrementen considerablement els recursos propis i es redueix notablement el finançament públic. Així, a les entitats culturals els recursos propis representen el 73% dels seus ingressos i el finançament públic el 15%, unes proporcions que en el cas de les entitats esportives representa el 78% i 12% respectivament.

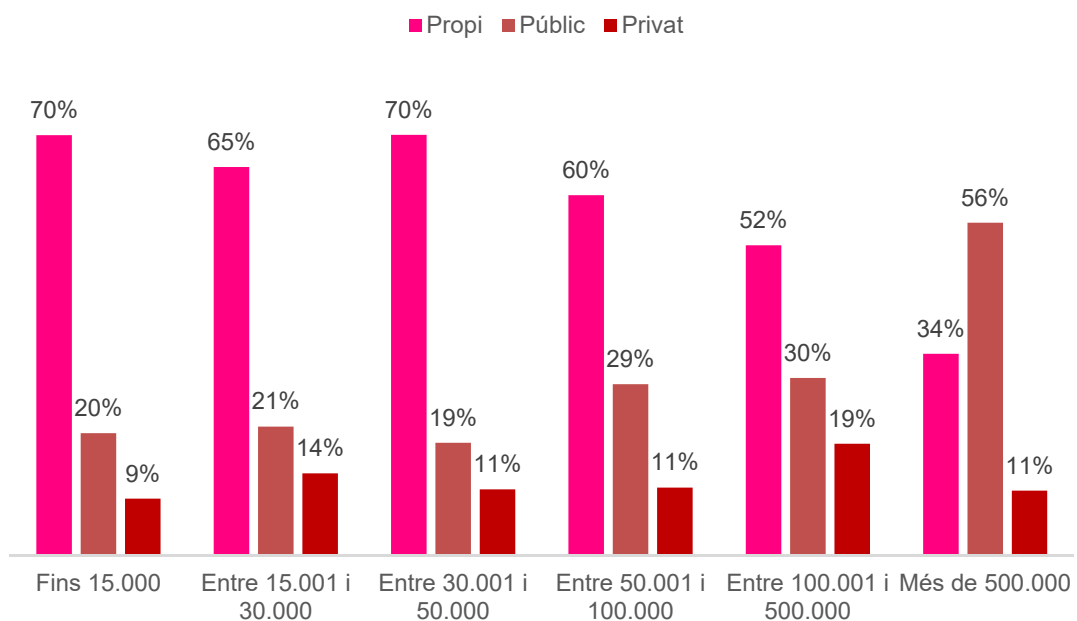
Gràfic 32 Ingressos de l'any 2015 per fonts de procedència

Si s'analitza les fonts de finançaments segons el volum econòmic de les organitzacions -en base al seu nivell d'ingressos-, s'aprecia una tendència semblant al conjunt de la ciutat de Barcelona, tot i que en el cas del districte de Sants-Montjuïc no és totalment contínua. L'increment del volum econòmic genera tendències divergents entre els recursos propis i el finançament públic: a mesura que s'incrementa el volum econòmic de l'organització el pes dels recursos propis es redueix progressivament,

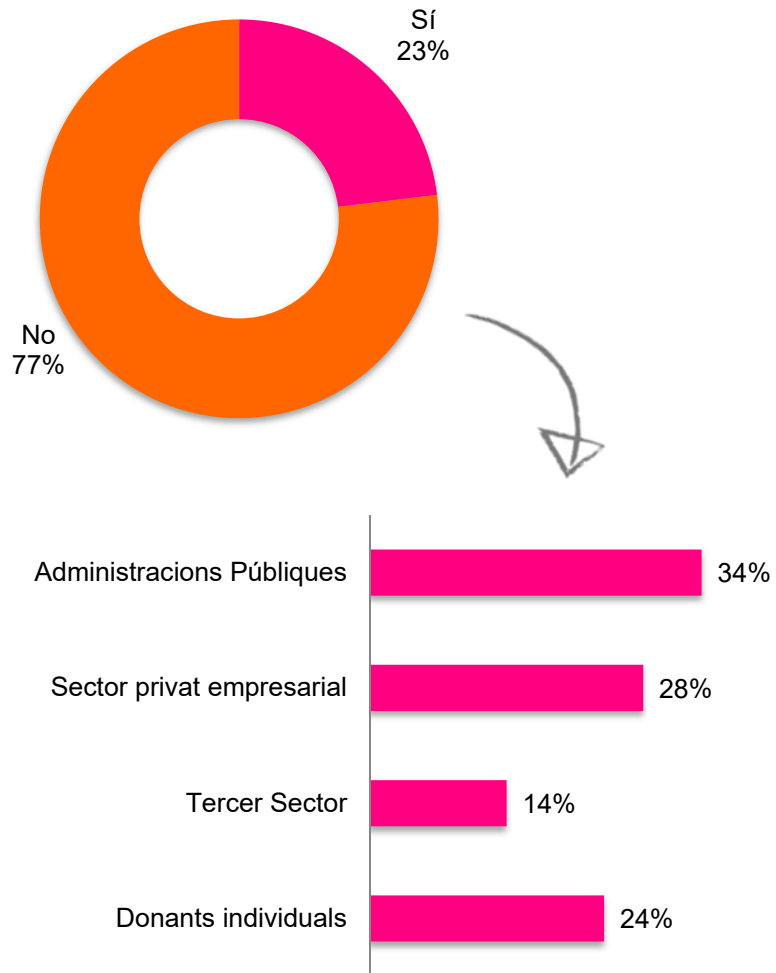
ahora que el finançament públic augmenta. Els resultats mostren com el finançament propi arriba al seu màxim del pressupost anual -70%- entre les organitzacions amb ingressos de fins a 15.000 € -i les que manifesten un pressupost entre el 30.001€ i 50.000€-. El finançament públic, en canvi, destaca significativament en organitzacions amb pressupostos que superen el mig milió d'euros (56%).

Gràfic 33 Procedència de les fonts de finançament per trams de volum econòmic

Per altra banda, a Sants-Montjuïc, el 23% de les organitzacions consultades reben aportacions 'en espècies' com béns i serveis no monetaris, de les quals la majoria provenen de les administracions públiques -34%-, seguit pel sector privat empresarial - 28%-. Unes aportacions que en el cas de les entitats d'aquest districte es reben en menor proporció que al conjunt de la ciutat, on les entitats que reben aquest tipus de recurs representen el 34%. Variant també de forma sensible la relació respecte el tipus de donants, ja que a nivell de ciutat les aportacions "en espècies" procedents del sector privat empresarial representen el 30% i les de les administracions públiques el 28%. No es mostren diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions.

Gràfic 34 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

Gran part del finançament propi de les organitzacions de Sants - Montjuïc es correspon a les quotes de les persones associades -49%-, seguit de la prestació de serveis -34%- i les accions puntuals per recaptar fonts -17%-. Una relació amb poques diferències significatives respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, on el finançament per quotes representa el 51% del finançament propi, la prestació de serveis el 31% i les accions puntuals el 18%.

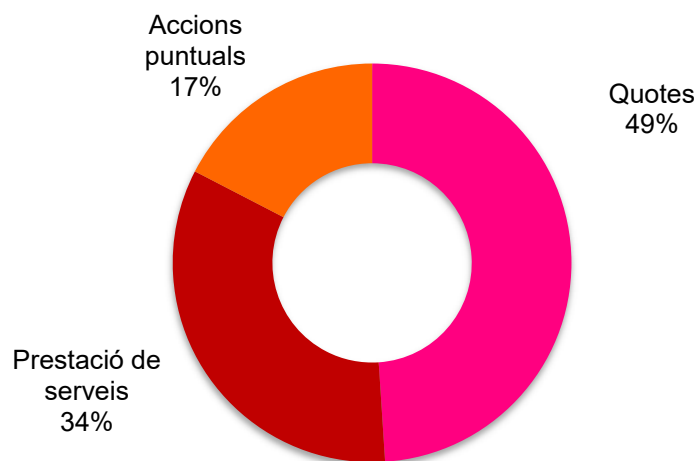
Tot i que al conjunt de la ciutat sí que es mostren diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, en el cas de Sants - Montjuïc, tots

dos tipus d'entitats mostren un pes igual respecte de les quotes. On sí que es detecten diferències és en la prestació de serveis i a les accions puntuals. Així, la prestació de serveis a les entitats de base de Sants - Montjuïc, representen el 32% dels recursos propis i el 40% a la resta d'organitzacions del districte. Les accions puntuals representen el 19% i l'11% respectivament.

Amb l'increment del volum de persones associades es redueix el pes de les accions puntuals, passant de representar el 36% entre les organitzacions de fins a 30 associades, al 8% per aquelles entitats amb més de 250 persones.

Segons s'incrementa el volum pressupostari es redueix el pes de les quotes, passant de representar el 60% al 25% dels recursos propis a les entitats classificades com a micro i grans respectivament. En sentit invers, s'incrementa el pes de la prestació de serveis, que passa del 21% a al 71%.

Gràfic 35 Distribució per tipologies del finançament propi

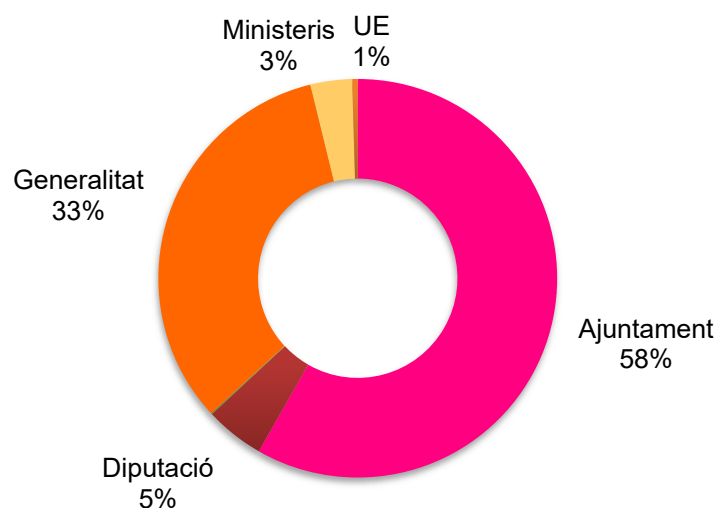

A l'anàlisi segons l'àmbit sectorial d'actuació també es mostren diferències. A les organitzacions d'acció social la principal font pròpia de finançament es correspon amb la prestació de serveis, que representa el 49%, i les quotes redueixen el seu pes fins a representar el 36%. A les entitats comunitàries i veïnals, les quotes representen la principal font pròpia -55%. I a les entitats culturals les quotes perden pes relatiu

respecte la mitjana, i les accions puntuals guanyen protagonisme, representant el 32% de les fonts pròpies.

Respecte al finançament públic, en la seva majoria prové de l'ajuntament -58%- seguit de la Generalitat -33%-. El finançament provinent de la resta de nivells de l'administració no supera el 5%. Aquesta relació es mostra en la mateixa línia que al conjunt de les entitats de la ciutat de Barcelona. La font de finançament públic varia segons es tracti d'associacions de base o de la resta d'organitzacions. Així, a les associacions de base, els ingressos provinents de l'Ajuntament representen el 67%, i els provinents de la Generalitat el 27%. A la resta d'organitzacions la principal font de finançament públic correspon a la Generalitat -58%-, seguida de l'Ajuntament -11%-.

Gràfic 36 Distribució per tipologies del finançament públic

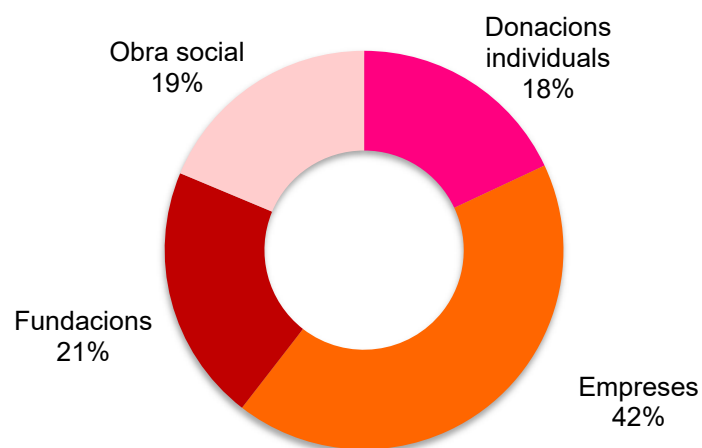

Les fonts de finançament públic varien considerablement segons l'àmbit sectorial d'actuació. Així, a les entitats d'acció social la principal font de finançament públic correspon a la Generalitat -55%-, i a les entitats comunitàries i veïnals i a les culturals predomina el finançament de l'Ajuntament -86% i 73% respectivament-.

Les fonts públiques de les entitats amb un menor volum econòmic es caracteritzen per provenir principalment de l'Ajuntament -74% a les petites i 98% a les micro- i les entitats amb volums superiors incrementen el finançament provinent de la Generalitat, els Ministeris i la UE.

Respecte al finançament privat, en la seva gran majoria prové d'empreses -42%- seguit de les fundacions -21%-, l'obra social -19%- i les donacions individuals -18%-. Una relació que mostra algunes diferències amb el conjunt de la ciutat de Barcelona, on les donacions individuals i les fonts provinents de les empreses tenen un pes similar -31% i 28%-, l'obra social mostra un pes superior -23%- i les fundacions aporten una proporció menor -18%-.

Gràfic 37 Distribució per tipologies del finançament privat

Si es comparen les associacions de base amb la resta d'organitzacions, es mostren petites diferències. A les associacions de base les donacions individuals guanyen pes respecte la mitjana -20%- i les fonts provinents de fundacions en perden -15%-. A la resta d'organitzacions la principal font de finançament privat es correspon a les fundacions -45%-, perdent pes la resta de fonts.

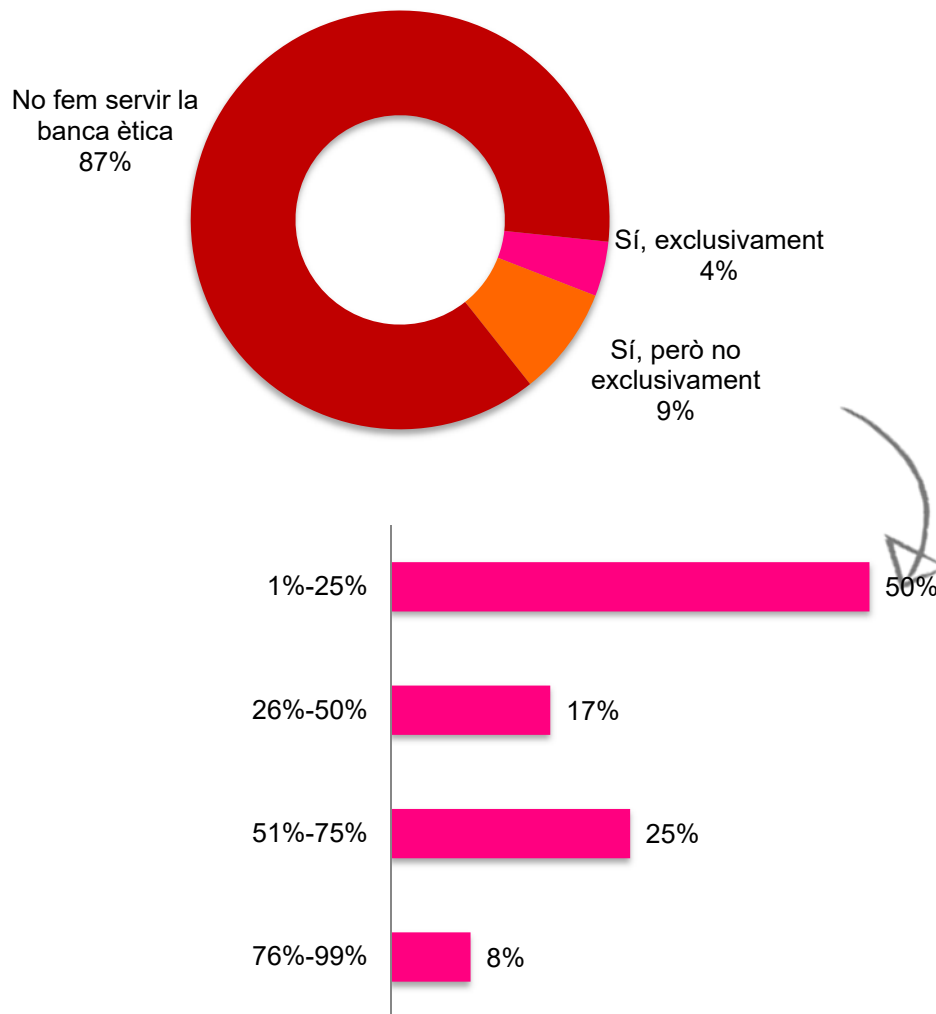
Analitzant aquest tipus de font segons l'àmbit sectorial de les entitats, veurem com a les organitzacions d'acció social predomina a parts iguals el finançament provinent d'empreses i de les fundacions -31%-. A les entitats culturals predomina el finançament provinent d'empreses seguit dels donatius individuals -50% i 31% respectivament-; i a les organitzacions comunitàries i veïnals, predomina clarament el finançament empresarial -73%-.

7.3 Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions consultades de Sans - Montjuïc, el 13% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 4% en exclusivitat i el 9% combinant-la amb d'altres tipus d'entitats bancàries. Una proporció sensiblement diferent a la que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona -21%, 6% i 15% respectivament-.

Aquest tipus d'eina és menys habitual a les associacions de base -10%- i considerablement més utilitzat a la resta d'organitzacions -26%-.

Gràfic 38 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació i % de recursos gestionats

"Quan hem consultat la banca ètica no ens ofereix els serveis que necessitem".

Extret de les preguntes obertes

Entre aquelles organitzacions que fan servir la banca ètica, predomina un ús prudent d'aquesta eina, predominant les entitats que gestionen menys d'una quarta part dels seus recursos -50%- a través d'aquest tipus de servei. A nivell de ciutat aquesta relació mostra certes diferències, en tant que el 44% gestiona més del 50% dels seus recursos a través de la banca ètica.

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. En el dia a dia, les entitats han de gestionar les situacions i possibles dificultats que es poden donar tant en relació a l'activitat com a la gestió organitzativa. En el qüestionari del Panoràmic s'han incorporat una sèrie de temes que habitualment preocupen a les organitzacions com són la base social, la comunicació, el finançament, etc. I que de fet ja van ser identificats en la primera edició del Panoràmic. En aquesta edició, s'ha demanat a les entitats que els endrecin per ordre de prioritats.

Els temes que preocupen les entitats en el seu dia a dia són, per ordre de prioritats, l'ampliació de la seva base social, l'assoliment dels objectius missionals i la millora de la comunicació i la difusió. Una prioritització que no dista substancialment respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, on coincideixen les tres principals prioritats, malgrat que la segona i la tercera variïn el seu ordre.

No es mostren diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, ja també hi ha una coincidència de les tres principals prioritats, malgrat que en aquest cas la primera i segona prioritats varien el seu ordre.

Infografia 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1** Ampliar la base social
- 2** Assolir els objectius missionals
- 3** Millorar la comunicació i difusió
- 4** Disposar de locals i espais
- 5** Diversificar les fonts de finançament
- 6** Millorar les relacions amb les Administracions Públiques
- 7** Millorar la gestió interna de l'entitat
- 8** Relleus en la junta directiva/òrgans de govern
- 9** Altres

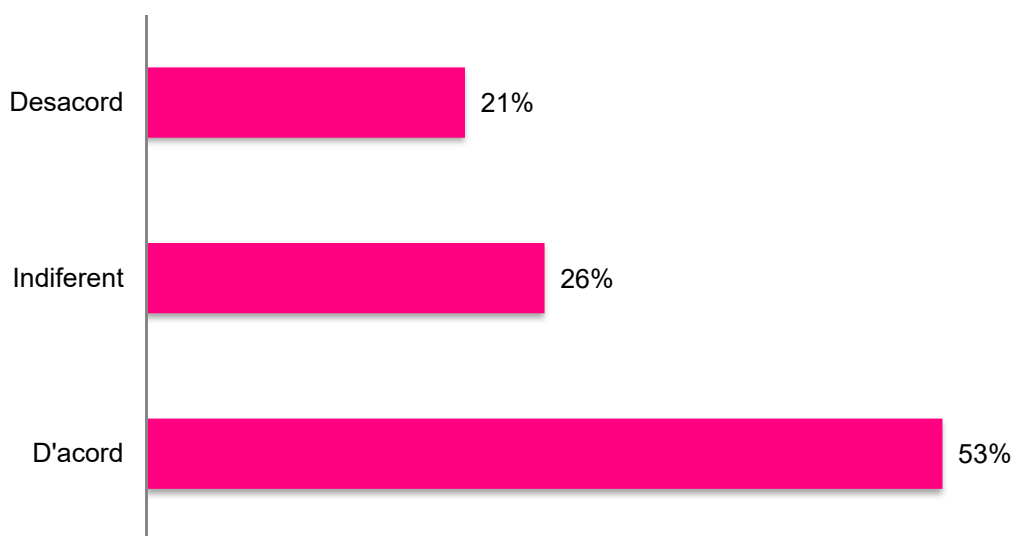
Les organitzacions consultades del districte de Sants - Monjuïc identifiquen com a principals reptes del món associatiu l'ampliació de la base social, la consolidació del finançament i el treball en xarxa. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat. Unes prioritats que coincideixen amb els cinc primers reptes que es manifesten al conjunt de les entitats de Barcelona ciutat.

Infografia 3 Reptes del conjunt d'entitats de Sants - Montjuïc

- 1** Ampliació i implicació de la base social
- 2** Consolidar el finançament
- 3** Treball en xarxa i col·laboració amb diferents agents socials
- 4** Reconeixement social i de les administracions públiques
- 5** Desenvolupament d'un model propi de fiscalitat
- 6** Creació d'una agència de comunicació associativa
- 7** Creació d'una agència de mecenatge
- 8** Extensió del codi ètic de les Associacions a l'àmbit català
- 9** Millora del treball d'incidència política
- 10** Modificació del reglament d'espectacles públics i activitats recreatives
- 11** Altres

Per altra banda, en aquesta edició del Panoràmic s'han fet una sèrie de preguntes d'opinió en les quals es demanava el grau d'acord amb diferents afirmacions. En primer lloc s'ha preguntat si el canvi de denominació de la "Mostra d'associacions" de les festes de la Mercè per "l'Associa't a la Festa" ha estat positiu. En la majoria dels casos, les entitats es manifesten a favor d'aquest canvi -53%- seguides de les que es mostren indiferents -26%-. Una posició amb certes diferències respecte al conjunt de la ciutat de Barcelona, on tant les entitats que es mostren indiferents com les que ho fan de forma favorable representen el 42% de les organitzacions consultades. El posicionament favorable troba més suports entre les associacions de base -54%- respecte a la resta d'organitzacions que es mostren indiferents en un 33% dels casos.

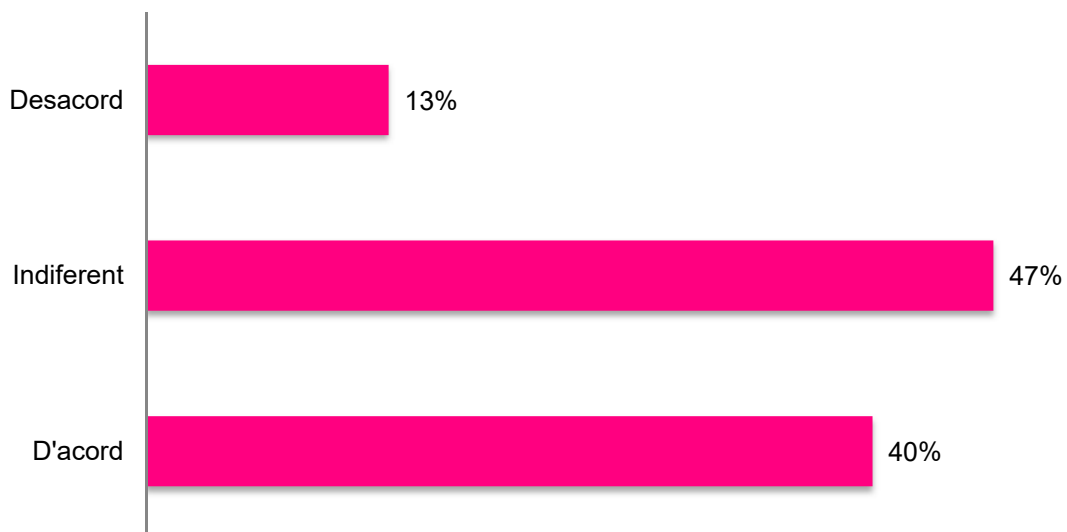
Gràfic 39 Grau d'acord amb la següent afirmació: "El canvi de la "Mostra d'associacions" de les festes de la Mercè per "l'Associa't a la Festa ha estat positiu"

D'altra banda, també s'ha preguntat si les entitats consideren que d'ençà de les darreres eleccions municipals, la seva relació i interlocució amb el consistori ha millorat. En el cas de Sants - Montjuïc, el 47% de les organitzacions consultades i el 40% consideren que ha millorat la seva relació i interlocució. Un posicionament que en el cas de les associacions de base varia sensiblement, en tant que es redueix la proporció d'entitats que manifesten aquesta millora -32%-. Contràriament a aquest posicionament, la resta d'organitzacions manifesten de forma majoritària que la seva

relació i interlocució amb el consistori ha millorat -55%-. Una vegada més, el posicionament de les entitats del districte davant d'aquesta afirmació mostra diferències relatives respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, on el 50% de les entitats es manifesta indiferent, el 30% està d'acord i el 20% en contra.

Gràfic 40 Grau d'acord amb la següent afirmació: "D'ençà de les darreres eleccions municipals, la nostra relació i interlocució amb el consistori ha millorat."

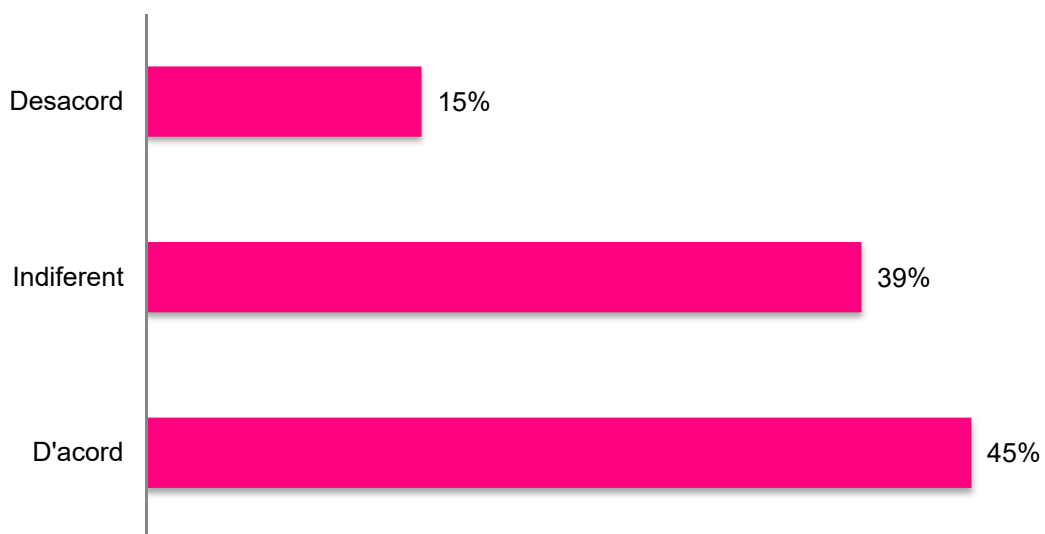
També s'ha preguntat si les entitats creuen que les administracions públiques haurien de reconèixer en els reglaments de participació ciutadana els processos participatius impulsats per la mateixa ciutadania i les associacions. En aquest cas, el 97% de les organitzacions consultades de Sants - Montjuïc es manifesten d'acord amb aquesta afirmació, sense que hi hagi diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, i en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat de Barcelona.

Gràfic 41 Grau d'acord amb la següent afirmació: “Les administracions públiques haurien de reconèixer en els reglaments de participació ciutadana els processos participatius impulsats per la mateixa ciutadania i les associacions.”

Per últim, s'ha preguntat l'opinió sobre si es considera que l'oferta formativa adreçada a les entitats i a la base social és l'adequada tant en continguts com en formats. En aquest cas, el 45% de les organitzacions del districte consultades consideren que la formació és adequada, i el 39% es mostren indiferents. No es mostren diferències significatives respecte la resposta a aquesta pregunta al conjunt de la ciutat.

Gràfic 42 Grau d'acord amb la següent afirmació: “L'oferta formativa adreçada a les entitats i a la seva base social és l'adequada tant en continguts com en formats”

Una vegada més, les associacions de base mostren un posicionament diferenciat de la resta d'organitzacions. En el cas de les associacions de base, la proporció d'entitats que consideren que la formació és adequada es redueix fins al 39%, mostrant-se indiferents de forma majoritària -44%-. A la resta d'organitzacions el suport a aquesta afirmació s'incrementa -60%-.

9. Annexos

9.1 Fitxa tècnica

- Autor/es: Fidel Gonzalez i Hungria Panadero
- Tipus d'estudi: quantitatiu
- Àmbit: districte Sants - Montjuïc de la ciutat de Barcelona
- Univers: organitzacions sense ànim de lucre
- Marc: organitzacions sense ànim de lucre amb possibilitat de contacte
- Dimensió de la mostra: 179
- Nivell d'error: per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) el error màxim és del $\pm 6,1\%$.
- Recollida de respostes: de setembre a desembre de 2016.
- Recollida d'informació: aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu.
- Tractament de les dades: depuració de dades, càlcul i recodificació de variables.
- Anàlisi: estadística descriptiva, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig.
- Dades de referència: l'any de referència és 2015 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp.

9.2 Entitats impulsores

Coordinació

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració – territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social “la Caixa” té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.3 Fonts consultades

Ajuntament de Barcelona. Districte a districte. Història dels districtes.

Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística. Observatori de districtes.

Corts, S.;Montaña, O., Torra, R. (2012) *Segon Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011*. Barcelona. Consell d'Associacions de Barcelona.

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. COGC 6930, 07/08/2015.

Informes Panoràmic 2014 i 2015. www.elpanoramic.org

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball de totes les persones de l'equip del Panoràmic així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!